

Міжнародний центр
перспективних досліджень

Друга міжнародна конференція
«Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС:
ще існуючий шанс для модернізації»

12 грудня 2013 року

Міжнародний центр
перспективних досліджень

Вплив створення зони вільної торгівлі з ЄС на економіку України

Київ - 2013

Міжнародний центр перспективних досліджень

- Провідний незалежний аналітичний центр, що діє з 1994 року;
- 19 років досвіду щодо розроблення та впровадження алгоритму здійснення ключових реформ;
- 2005 рік: найуспішніший мозковий центр України за версією Глобальної мережі розвитку;
- 2008 рік: увійшов до переліку 228 провідних аналітичних центрів світу (з 5080) за версією Інституту дослідження зовнішньої політики;
- МЦПД успішно використовує та впроваджує інструмент публічних консультацій в державну політику

Наше кредо: зробити зміни можливими

Зміст

- Стислий опис дослідження
- Вплив створення ЗВТ Україна – ЄС
  - На загальнооекономічні показники
  - На окремі галузі економіки
- Наслідки підписання Угоди про асоціацію з ЄС для країн Центрально-Східної Європи та Балтії

СТИСЛИЙ ОПИС ДОСЛІДЖЕННЯ

- Стан торгових потоків та структура торгівлі між Україною та ЄС
- Моделювання змін умов торгівлі
  - Економіко-математична модель на основі таблиць витрати - випуск
  - Модель часткової рівноваги
- Очікування підприємств від підписання Угоди про асоціацію з ЄС
- Досвід країн Центральної та Східної Європи від створення ЗВТ з ЄС

Вплив створення ЗВТ Україна - ЄС на загальнооекономічні показники

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ НА ОСНОВІ ТАБЛИЦЬ ВИТРАТИ - ВИПУСК

- сценарій 1 – зменшення тарифних обмежень
- сценарій 2 – зменшення тарифних та нетарифних обмежень
- сценарій 3 – зменшення тарифних та нетарифних обмежень, а також збільшення притоку інвестицій в найпривабливіші галузі української економіки

Макроекономічні наслідки від створення ЗВТ Україна - ЄС за сценаріями

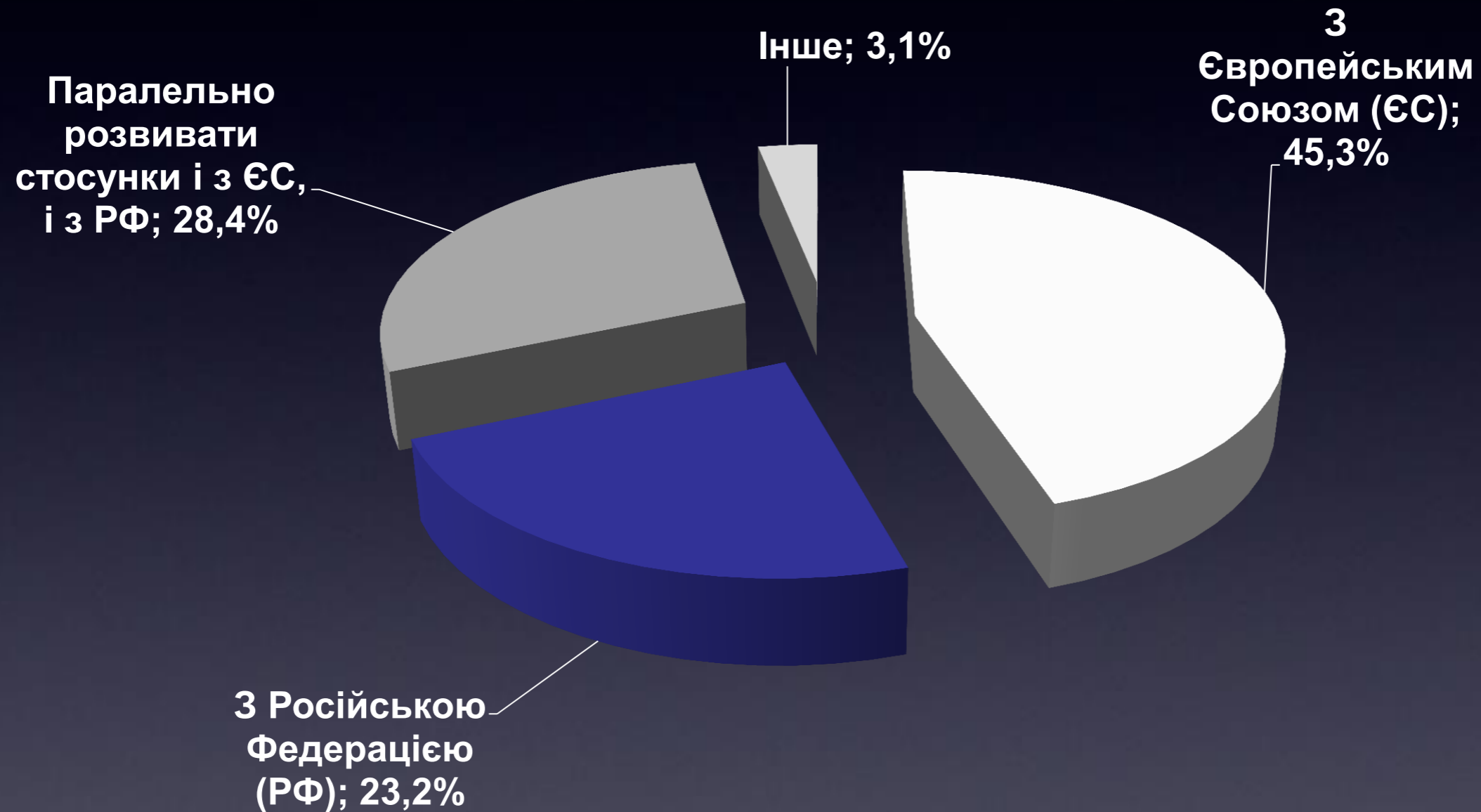
зміна, відсоткових пунктів(в.п.), додатковий кумулятивний ефект

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
ВВП	0,09	-0,34	0,77	1,09	2,65	3,29
Експорт товарів та послуг	1,21	0,63	2,28	2,77	2,94	3,45
Імпорт товарів та послуг	1,07	1,19	1,12	1,46	4,31	4,09
Надходження до бюджету	-0,97	-1,53	-0,26	-0,05	2,10	2,39

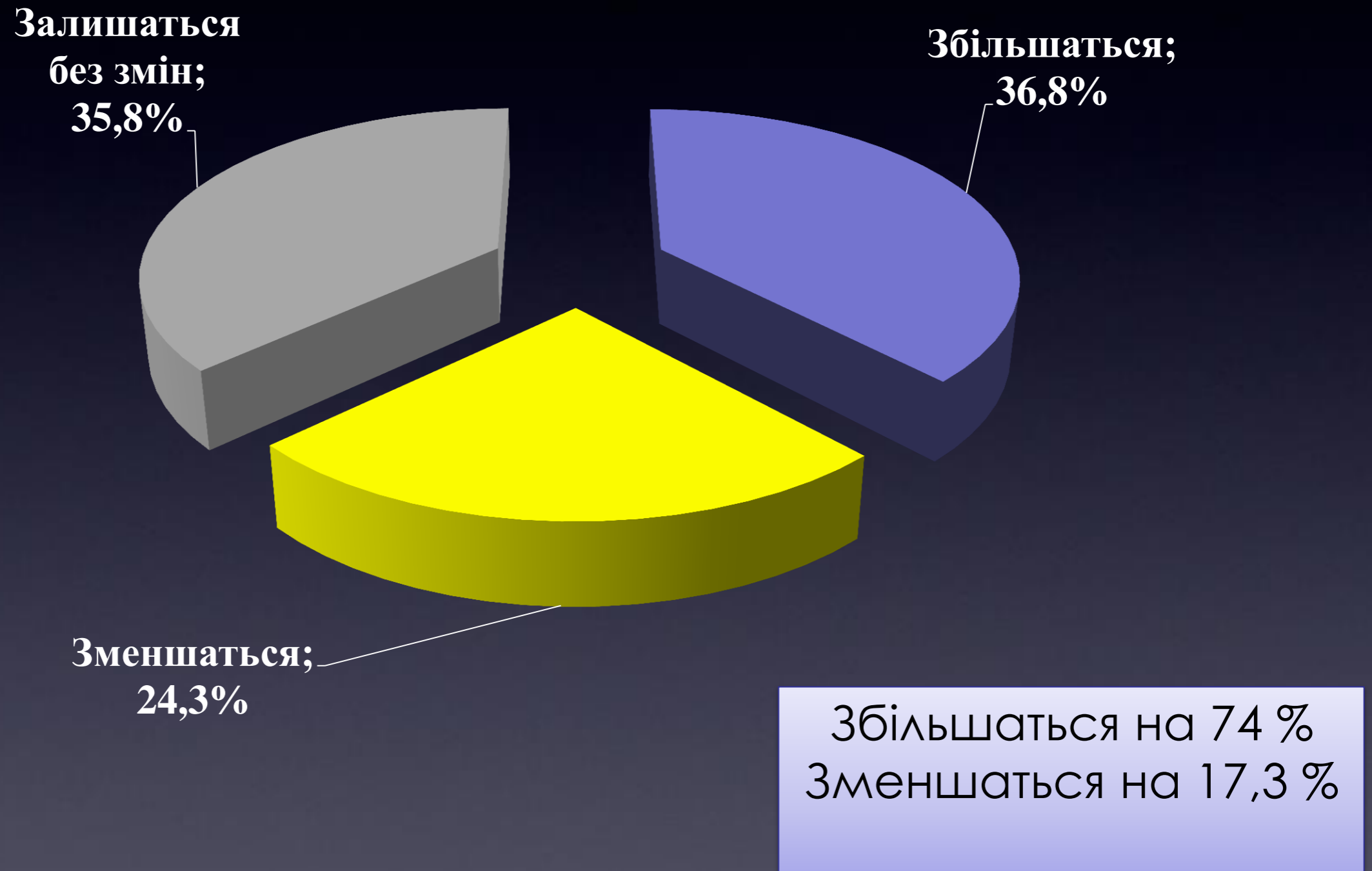
Джерело: власні розрахунки

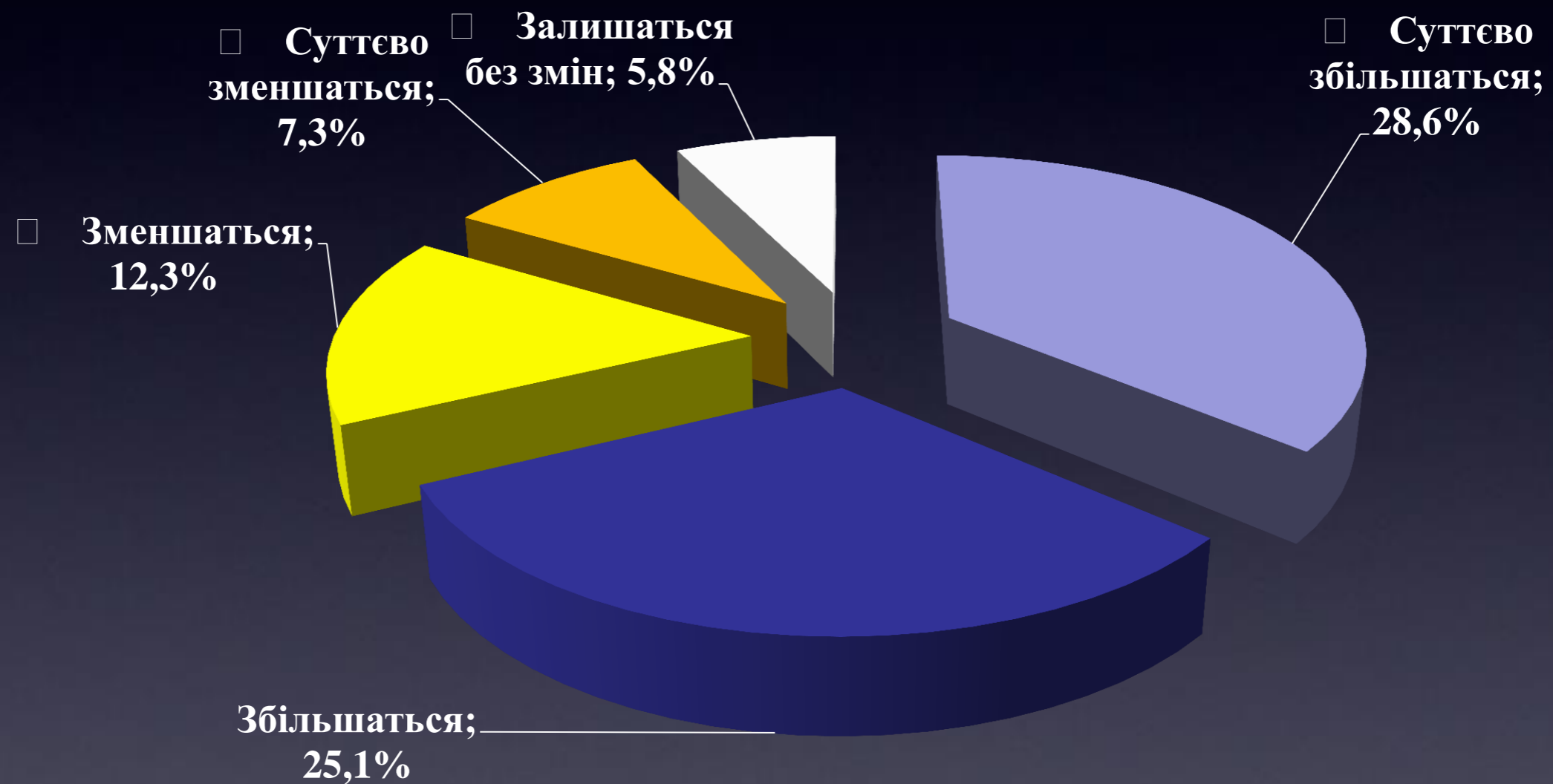
Україні потрібно посилити всебічну інтеграцію:

Обсяги експорту продукції/послуг Вашого підприємства до країн ЄС за умови підписання УА:

Обсяги імпорту продукції/послуг Вашого підприємства з країн ЄС за умови підписання УА:

Вплив створення ЗВТ Україна – ЄС на окремі галузі

Сільське господарство

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
Випуск	1,22	0,27	3,03	3,21	6,08	6,93
Експорт	3,47	1,51	6,04	6,13	7,73	7,08
Імпорт	0,56	1,38	0,7	1,69	0,82	1,82

Джерело: власні розрахунки

Зернові культури

	Базова ставка ввізного мита в ЄС, є/т	Ставка після підписання УА, є/т	Середні обсяги експорту до ЄС- 27, 2000-2011, т	Очікуване зростання експорту, т*
Пшениця м'яких сортів	98	0 в межах квоти (950 000- 1000 000 т)	1 300 000	2 500 000
Кукурудза	94	0 в межах квоти (400 000- 650 000 т)	944 000	300 000

* У випадку розподілу квоти між експортерами, зваженого на їх частки у експорті до ЄС

Зернові культури складають 11, 6 % загального експорту

Насіння соняшника

- Обсяги експорту Україною насіння соняшника до ЄС у 2000-2012 роках становили 237 тис. т
- Експортне мито на насіння складає 10%
- За Угодою про асоціацію з ЄС Україна зобов'язується скорочувати експортне мито на 0,9 в.п. щороку до 2023 (за 10 років до 0 %)
- Можливість застосування додаткового експортного мита (від 0,9% до 10 %) при експорті понад 100 тис. тон насіння на рік
- Скорочення мита на 0,9 в.п. призведе до зростання експорту насіння соняшника з України на 6 тис. т
- Зростання ціни на внутрішньому ринку та збільшення експорту дасть виробникам щороку додатково 270 млн. грн.

складає 7, 2 % загального експорту

Розвиток сільського господарства
в рамках Угоди з ЄС.
Що думають підприємці?

Показник	Зміна	Кількість респондентів
Експорт	↑	90 %
Імпорт	↑	65,9 %
Інвестиції з ЄС	↑	47,2 %
Ціни	Важко відповісти	53,9 %

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
Випуск	0,26	0,18	2,49	2,27	5,53	5,82
Експорт	4,2	2,01	6,52	6,07	7,73	7,08
Імпорт	3,69	4,15	3,49	4,38	3,56	4,43

Джерело: власні розрахунки

Соняшникова олія

- Україна - №1 у світі за експортом соняшникової олії (57% світового експорту у 2012 році)
- ЗВТ з ЄС скасовує мито (6,4%) одразу після підписання, що знижує світову ціну на 1,8% та збільшує експорт на 4 тис. т (біля 1% внутрішнього ринку). Виграш виробників - 80 млн. дол. у перший рік.
- Зниження мита на олію має більший вплив на переробників, аніж зростання ціни насіння через зменшення експортного мита

складає 4,8 % загального експорту

Тютюнові вироби

- Україна зобов'язана поступово наближувати акцизні ставки на тютюнові вироби, наскільки це можливо, до мінімальних ставок ЄС (90 євро за 1000 сигарет). Зараз ставка біля 20 євро.
- Досвід Латвії, Болгарії, інших членів ЄС з низьким рівнем ВВП на душу свідчить про істотне зростання частки контрабандної та контрафактної продукції на місцевому ринку
- Оптимальний вихід для України - міждержавна угода між Росією, Україною, Білоруссю та Молдовою про скоординоване підвищення ставок акцизу.
- Необхідно розробити план поступового підвищення акцизів, враховуючи доходи населення, контрабанду та інше

Акциз на сигарети складає 6% усіх податкових надходжень

Виробництво харчових продуктів в рамках Угоди з ЄС. Що думають підприємці?

Показник	Зміна	Кількість респондентів
Експорт	Важко відповісти	48,9 %
Імпорт	↑	42,1 %
Інвестиції з ЄС	↑	41,3 %
Ціни	↓	57,3 %

Легка промисловість

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
Випуск	0,22	0,04	3,51	5,88	6,82	9,84
Експорт	1,37	1,03	6,38	7,91	8,12	9,63
Імпорт	1,46	0,57	1,51	0,83	1,58	0,89

Джерело: власні розрахунки

Розвиток легкої промисловості в рамках Угоди з ЄС. Що думають підприємці?

Показник	Зміна	Кількість респондентів
Експорт		53,1 %
Імпорт		34,6 %
Інвестиції з ЄС		45,7 %
Ціни	Важко відповісти	45,8 %

Хімічна промисловість

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
Випуск	-0,11	-0,81	0,34	1,09	3,03	4,32
Експорт	0,32	0,22	0,32	0,22	0,32	0,22
Імпорт	2,72	0,56	2,49	0,56	2,49	0,56

Джерело: власні розрахунки

Хімічна промисловість в рамках Угоди з ЄС. Що думають підприємці?

Показник	Зміна	Кількість респондентів
Експорт		39,1 %
Імпорт		54,7 %
Інвестиції з ЄС	Важко відповісти	40,6 %
Ціни		64,1 %

МАШИНОБУДУВАННЯ

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
Випуск	-0,04	-0,67	0,63	1,24	3,25	4,42
Експорт	0,16	0,16	0,72	2,53	1,14	3,33
Імпорт	1,29	2,31	1,30	2,63	12,68	11,98

Джерело: власні розрахунки

Легкові автомобілі

- Україна має традиційно захищену від імпорту галузь легкового машинобудування
- Частка автомобілів вітчизняного виробництва за останні 5 років постійно знижується
- Ставка ввізного мита становить 10 %, перехідний період 10 років. Якщо імпорт автомобілів досягає граничного обсягу (45 тис. шт.), Україна може вводити додаткове мито – до 10%
- У 2012 році імпорт авто з ЄС був 76,7 тис. шт.

Складають 11, 4 % загального імпорту

Машинобудування в рамках Угоди з ЄС. Що думають підприємці?

Показник	Зміна	Кількість респондентів
Експорт	Важко відповісти	43,7 %
Імпорт		46,9 %
Інвестиції з ЄС	Важко відповісти	43,7 %
Ціни		46,9 %

Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів

Показник	Сценарій 1		Сценарій 2		Сценарій 3	
	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період	Коротко-строковий період	Середньо-строковий період
Випуск	0,4	-0,2	1,53	1,88	4,44	5,33
Експорт	0,31	0,30	0,80	1,09	1,13	1,36
Імпорт	0,67	0,87	1,37	2,02	3,43	3,89

Джерело: власні розрахунки

Чорні метали

- Чорні метали - лідер останнього десятиріччя за експортними надходженнями
- Основна маса продажів з цієї групи належить до підгруп, що не мають жодних тарифів, мит або квот з боку ЄС
- Виграш виробників від скасування мит - 20 млн. євро на рік за рахунок скасування мит що залишилися

Складає 20 , 9 % загального експорту

Металургійне виробництво та металеві вироби в рамках Угоди з ЄС.

Що думають підприємці?

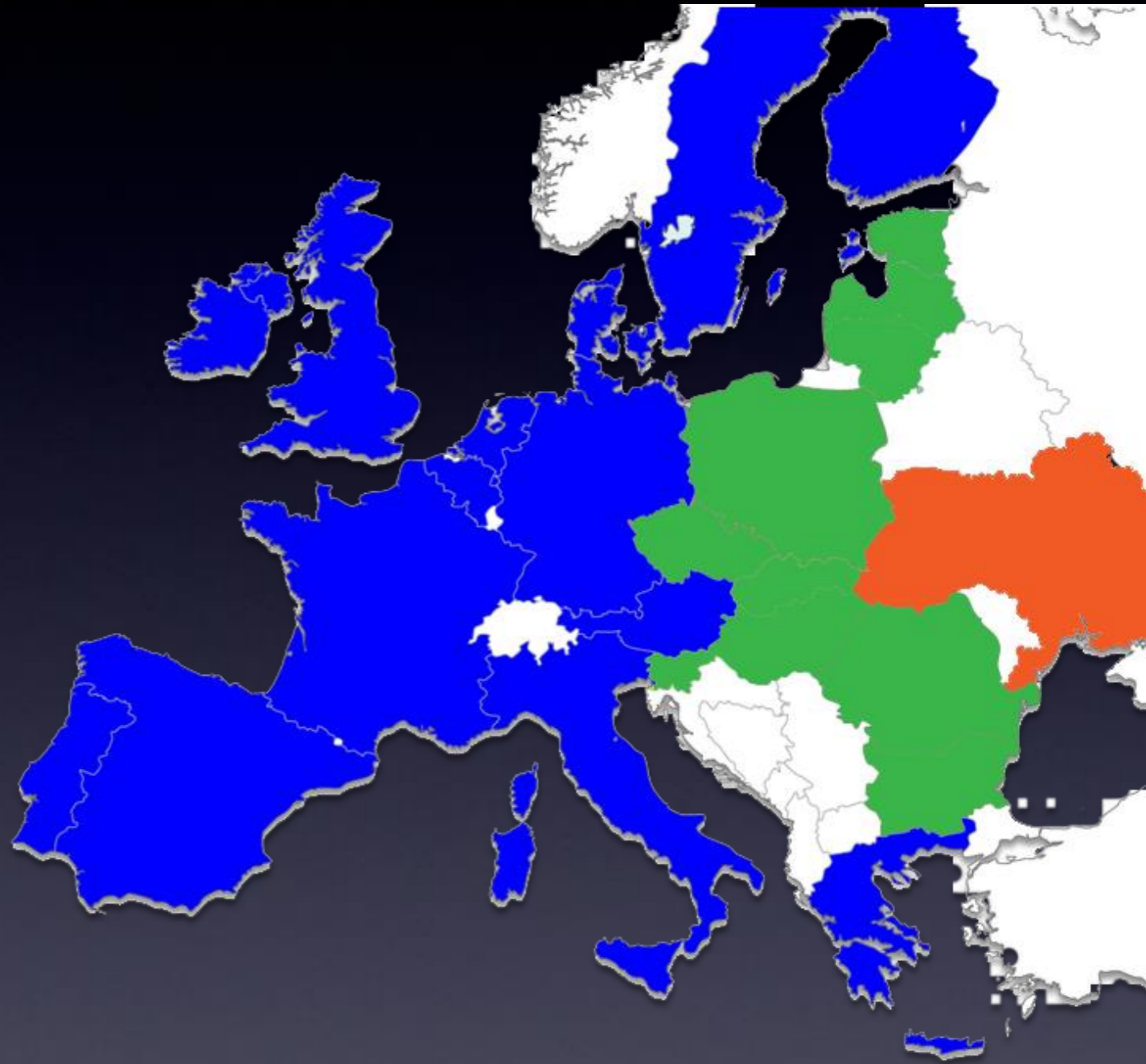
Показник	Зміна	Кількість респондентів
Експорт		42,6 %
Імпорт	Важко відповісти	31,9 %
Інвестиції з ЄС		38,3 %
Ціни		46,9 %

Наслідки підписання Угоди про асоціацію з ЄС для країн Центрально-Східної Європи та Балтії

Угоди про ЗВТ

	Підписання	Вступ в дію	Вступ в ЄС
Угорщина	1991	1994	2004
Польща	1991	1994	2004
Румунія	1993	1995	2007
Болгарія	1993	1995	2007
Чехія	1993	1995	2004
Словаччина	1993	1995	2004
Естонія	1995	1998	2004
Латвія	1995	1998	2004
Литва	1995	1998	2004
Словенія	1996	1999	2004
Хорватія	2001	2005	2013

КОМПЛЕКСНІСТЬ ЕКОНОМІКИ

Індекс комплексності економіки – показник виробничих характеристик економіки країни пояснюється через різноманітність та комплексність експорту

Враховує 1240 товарних груп, 210 країн,

розробник и - МТІ (Hidalgo) , Гарвардський університет (Hausmann)

Індекс комплексності продукту

Назва товару

Індекс

Назва товару

Індекс

Спеціалізовані машини/прибори промисловості

2,27

Сира нафта

-3,00

Інструменти/прибори для фізичного/хімічного аналізу

2.21

Олов'яна руда

-2.63

Медичні інструменти

2.16

Бавовна (не розчісана)

-2.63

Мастила та інша важка нафта

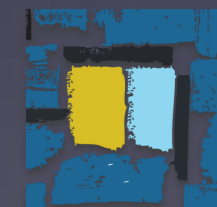
2.10

Какао боби

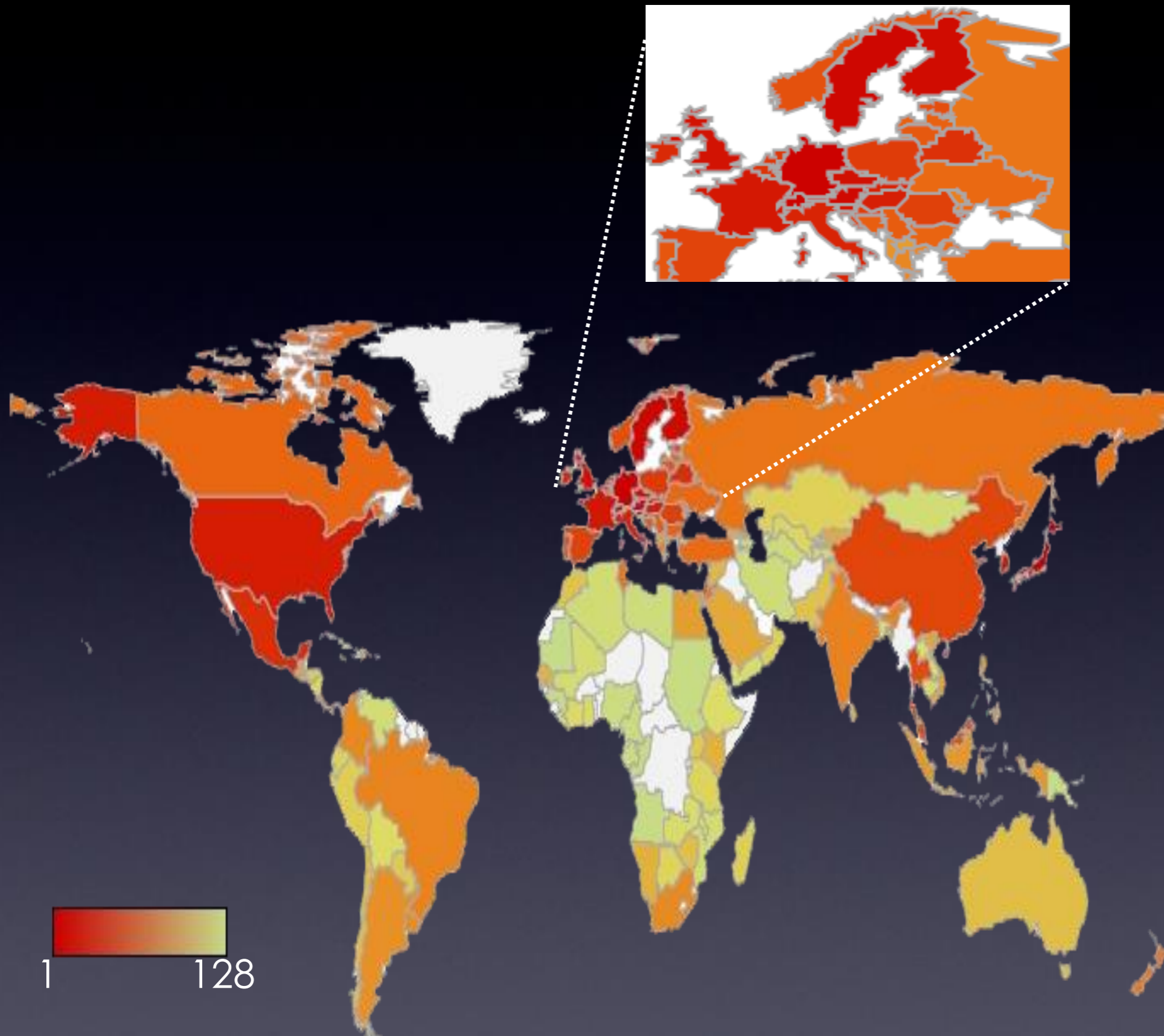
-2.61

Інші інструменти для машин для обробки металу

2.05

Індекс комплексності економіки, ЕСІ

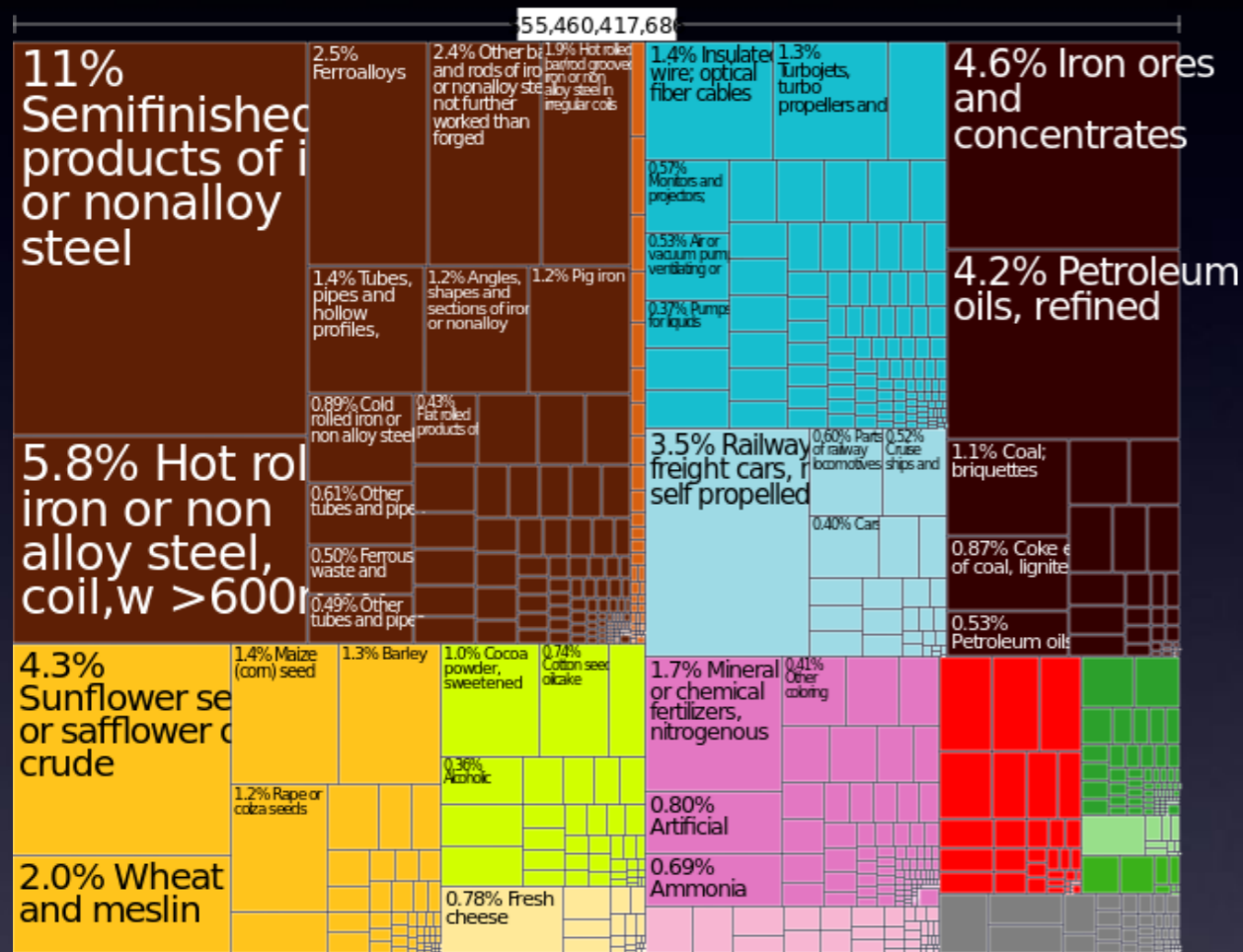

Місце (2008)	Країна
1	Японія
2	Німеччина
7	Сінгапур
8	Чеська Респ.
10	Словенія
14	Угорщина
15	Словаччина
25	Польща
26	Хорватія
27	Румунія
32	Естонія
36	Литва
37	Сербія
39	Латвія
40	Болгарія
42	Україна

Структура експорту, 2010

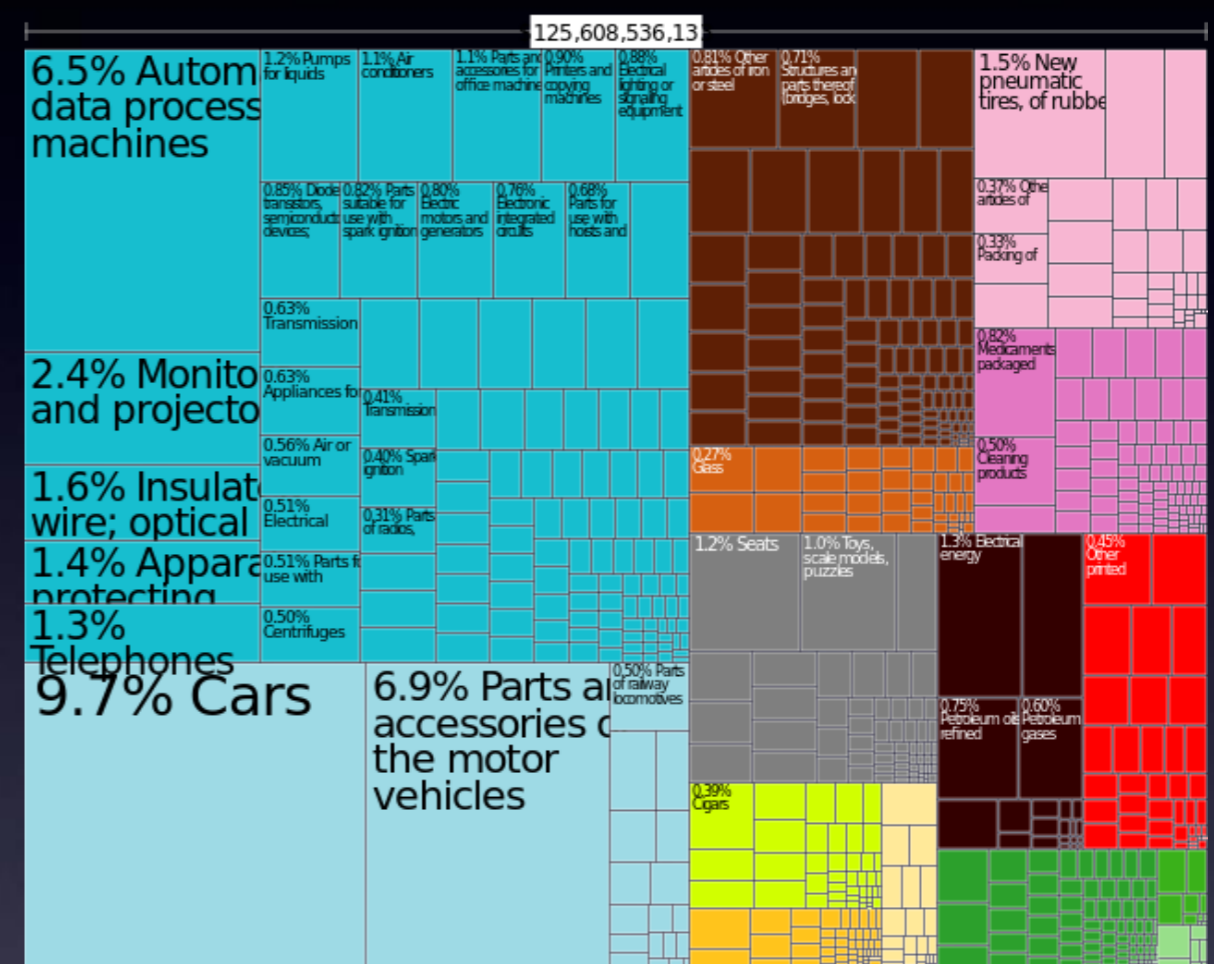
Україна

Сировинні товари:

1. Метали
2. Продукти с.г.
3. Продукти харчування

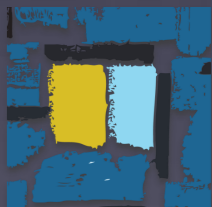
Чеська Республіка

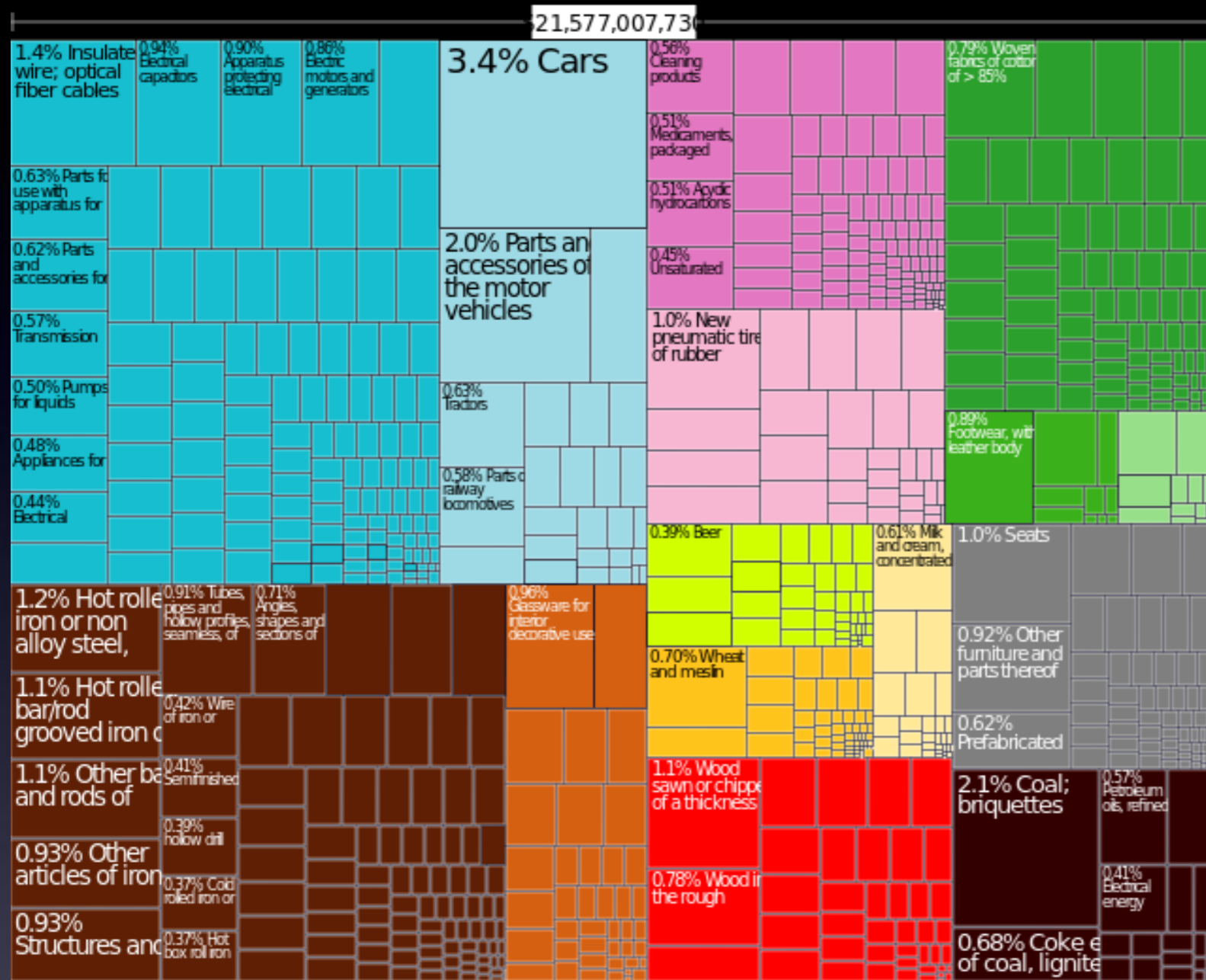
Високотехнологічні товари:

1. Машинобудування/ електроніка
2. Автомобілебудування

icps.com.ua

Чеська Республіка

Експорт –
21,557
млрд. \$

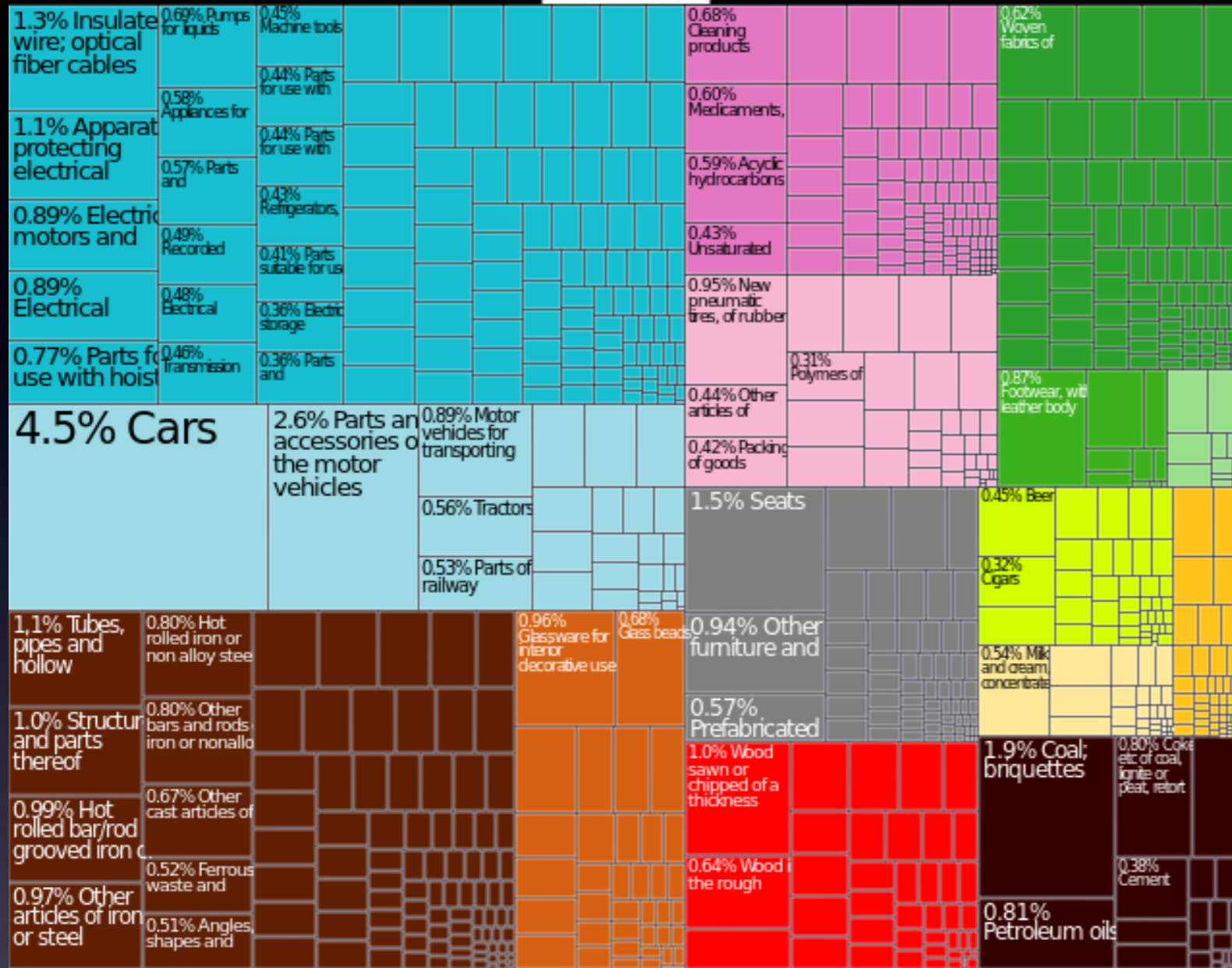
Ріст
експорту
+ 10,0 %

2000
1999
1998
1997
1996
1995
1994
1993
1992
1901
1900

Чеська Республіка

22,346,250,81

Експорт –
22,346
млрд. \$

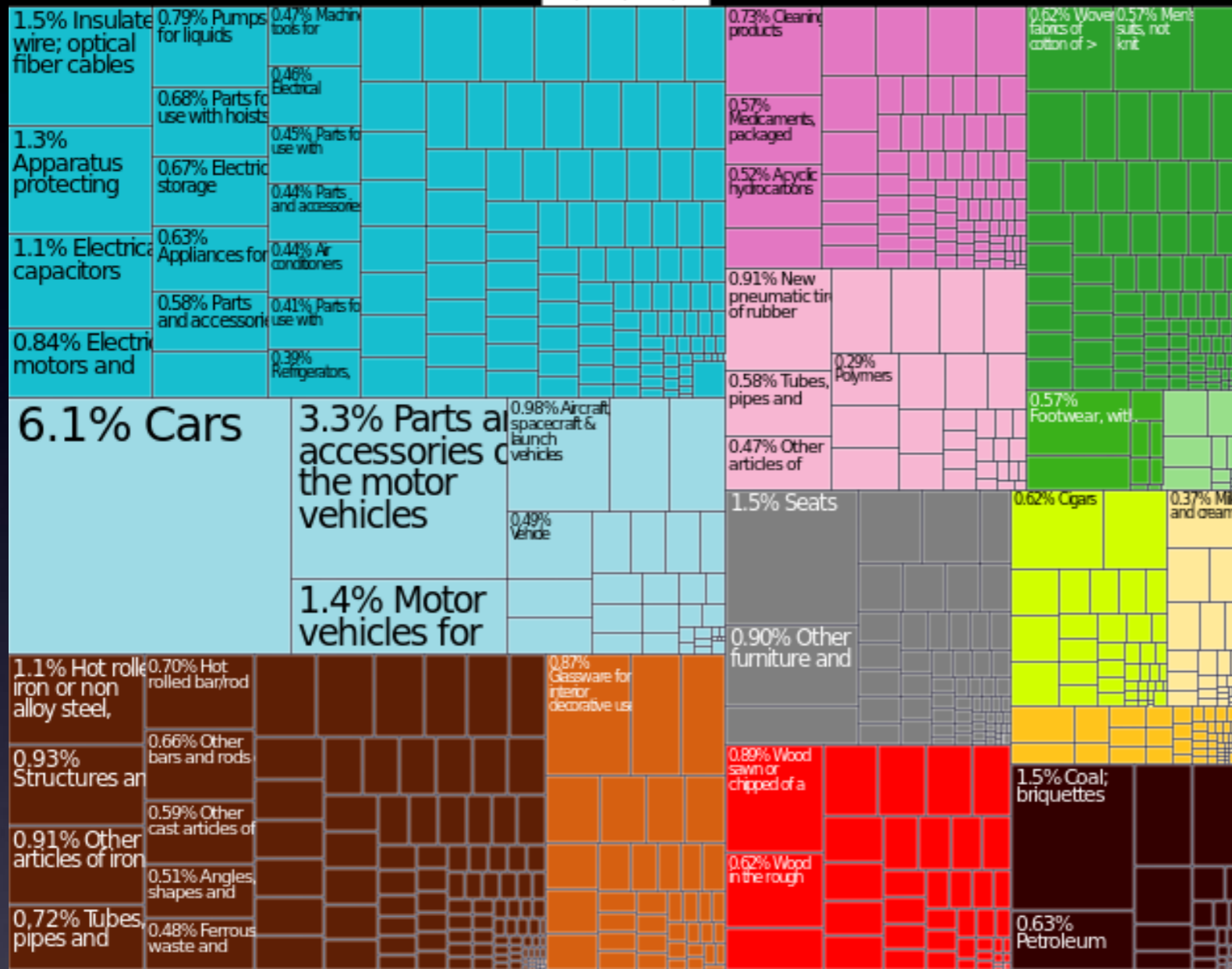
Ріст
експорту
+ 3,6 %

2001
2000
1999
1998
1997
1996
1995
1994
1993
1902
1901

Чеська Республіка

23,402,687,05

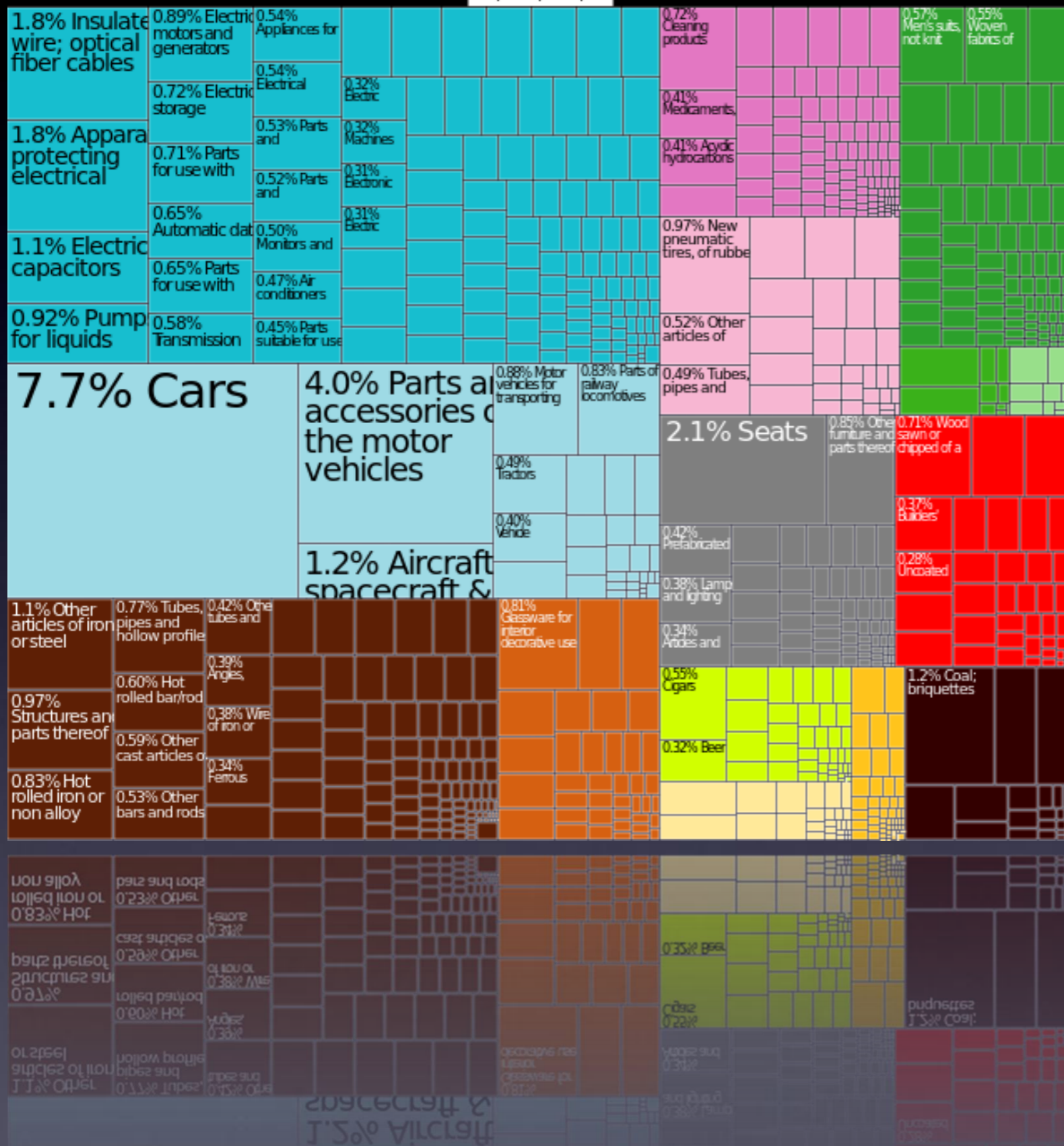
Експорт –
23,403
млрд. \$

Ріст
експорту
+ 4,7 %

Чеська Республіка

28,128,543,18

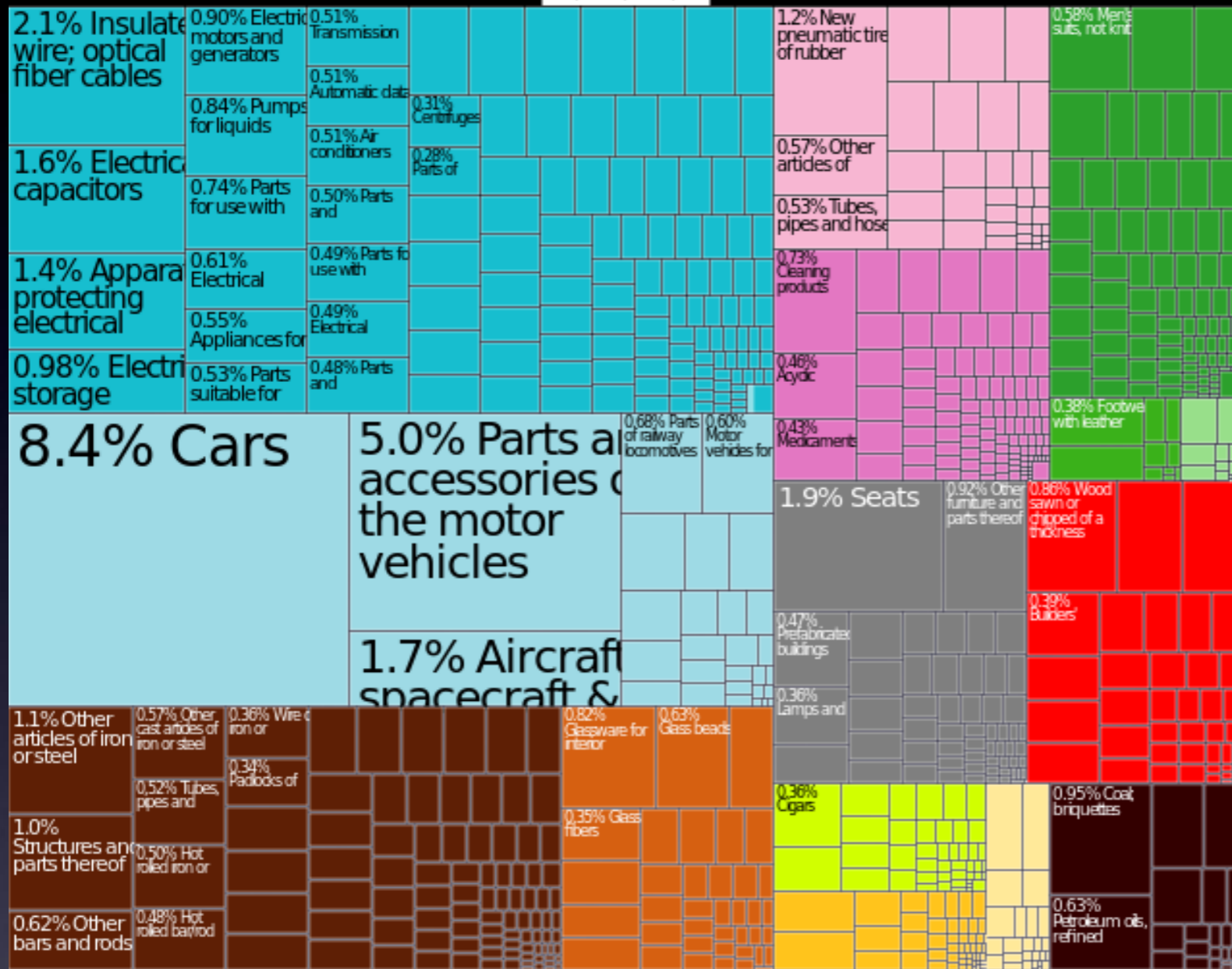
- 2003
- 2002
- 2001
- 2000
- 2000
- 1999
- 1998** ←
- 1997
- 1996
- 1995
- 1904
- 1903

Експорт –
28,128
млрд. \$
Ріст
експорту
+ 25,8 %

Чеська Республіка

27,529,428,630

Експорт –
27,529
млрд. \$

Ріст
експорту
- 2,1 %

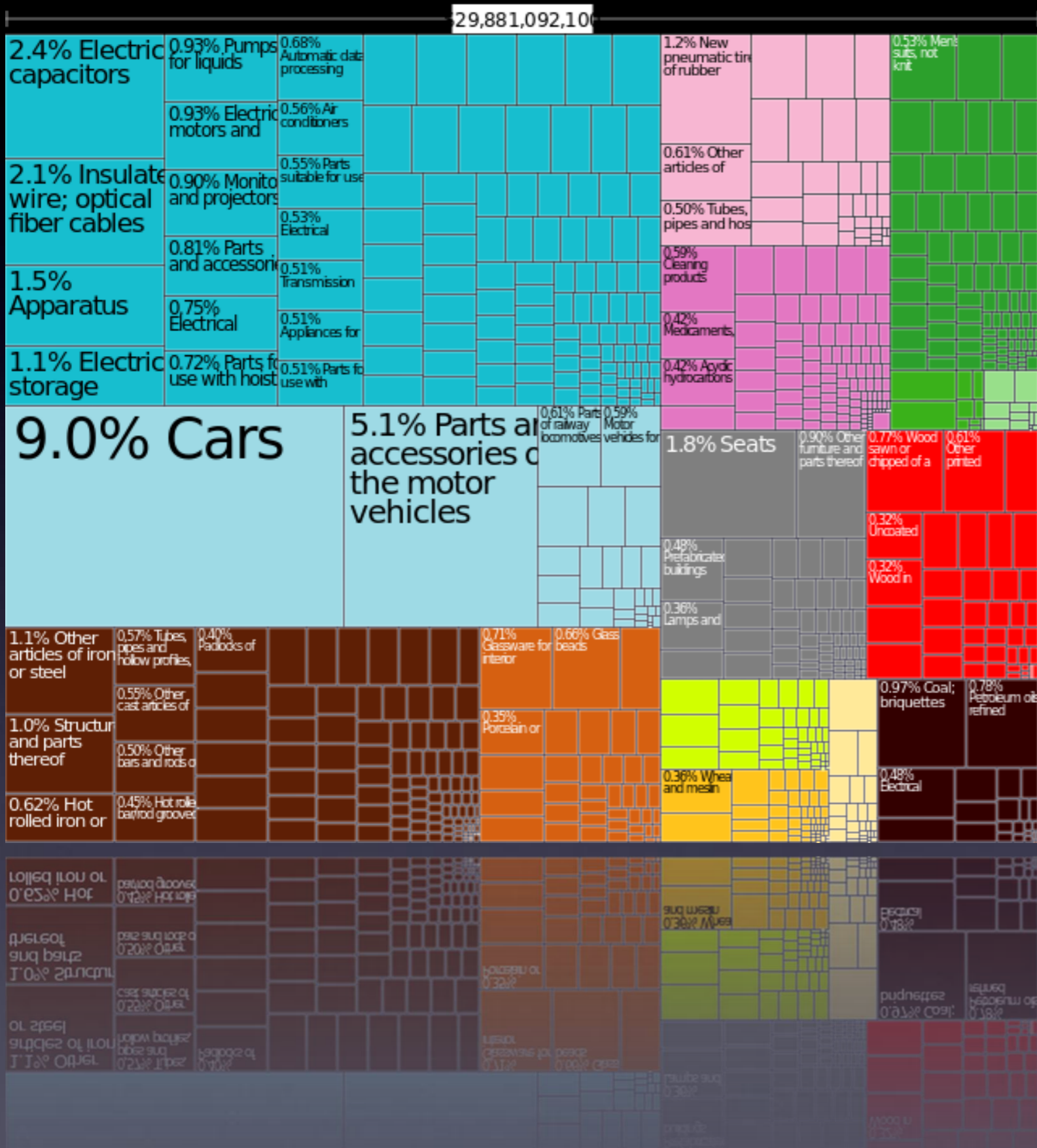
2004
2003
2002
2001
2000
1999
1998
1997
1996
1995
1994

icps.com.ua

Чеська Республіка

2005
 2004
 2003
 2002
 2001
2000
 1999
 1998
 1997
 1906
 1905

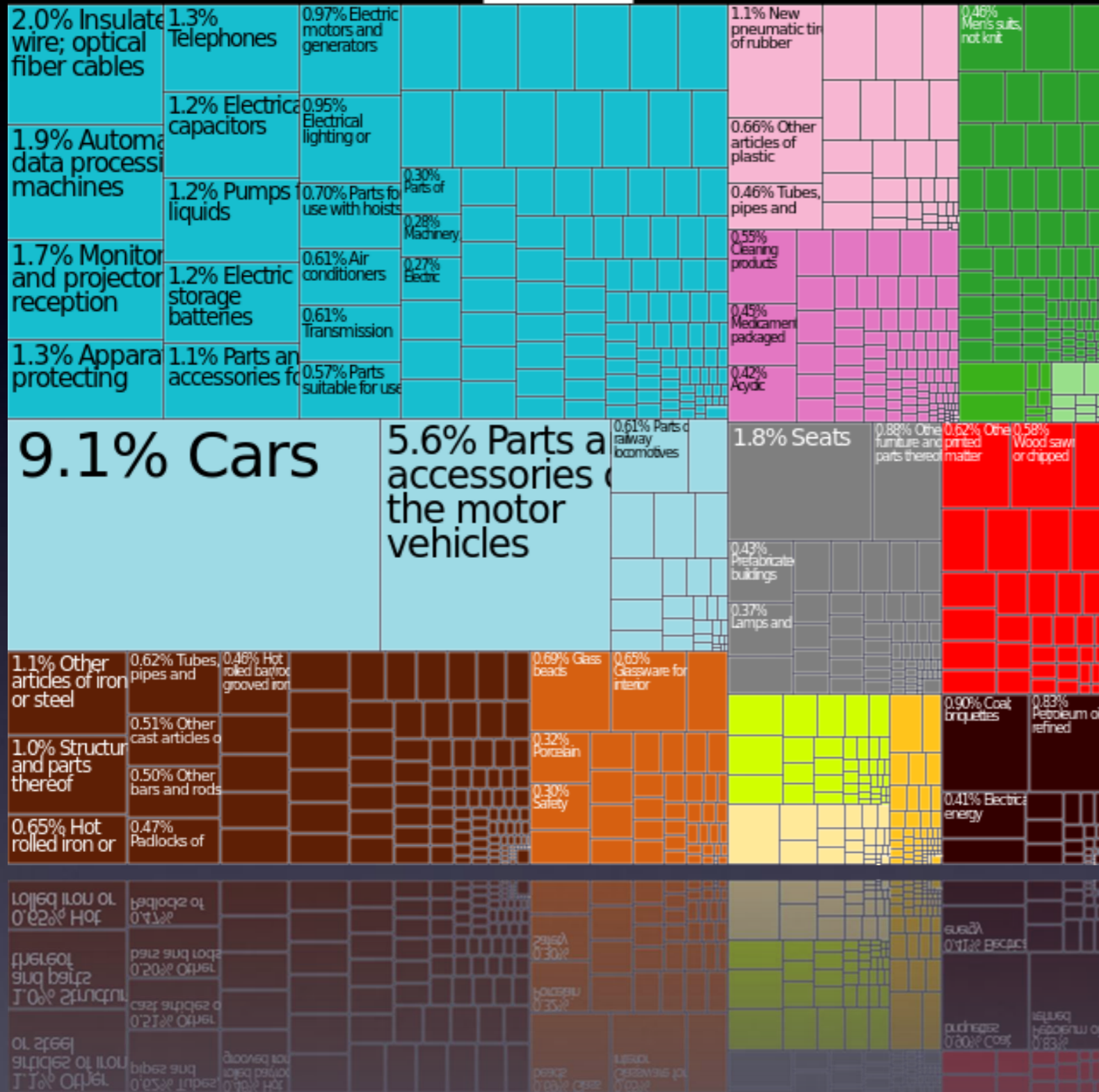
Экспорт –
 29,881
 млрд. \$

Ріст
 експорту
 + 8,5 %

Чеська Республіка

34,012,317,04

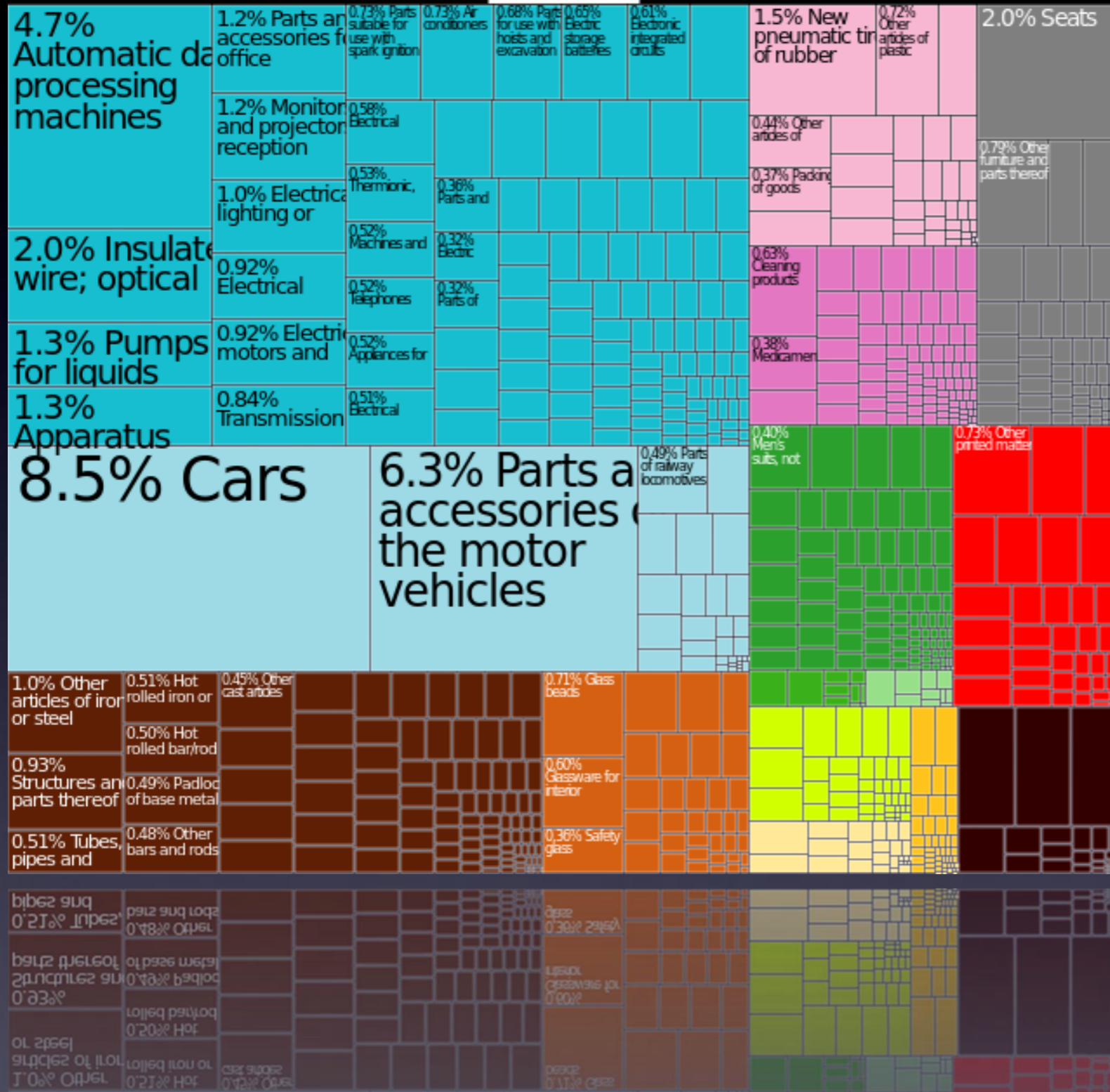
Експорт –
34,012
млрд. \$
Ріст експорту
+ 13,8 %

2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999
1998
1997
1996

Чеська Республіка

38,840,444,02

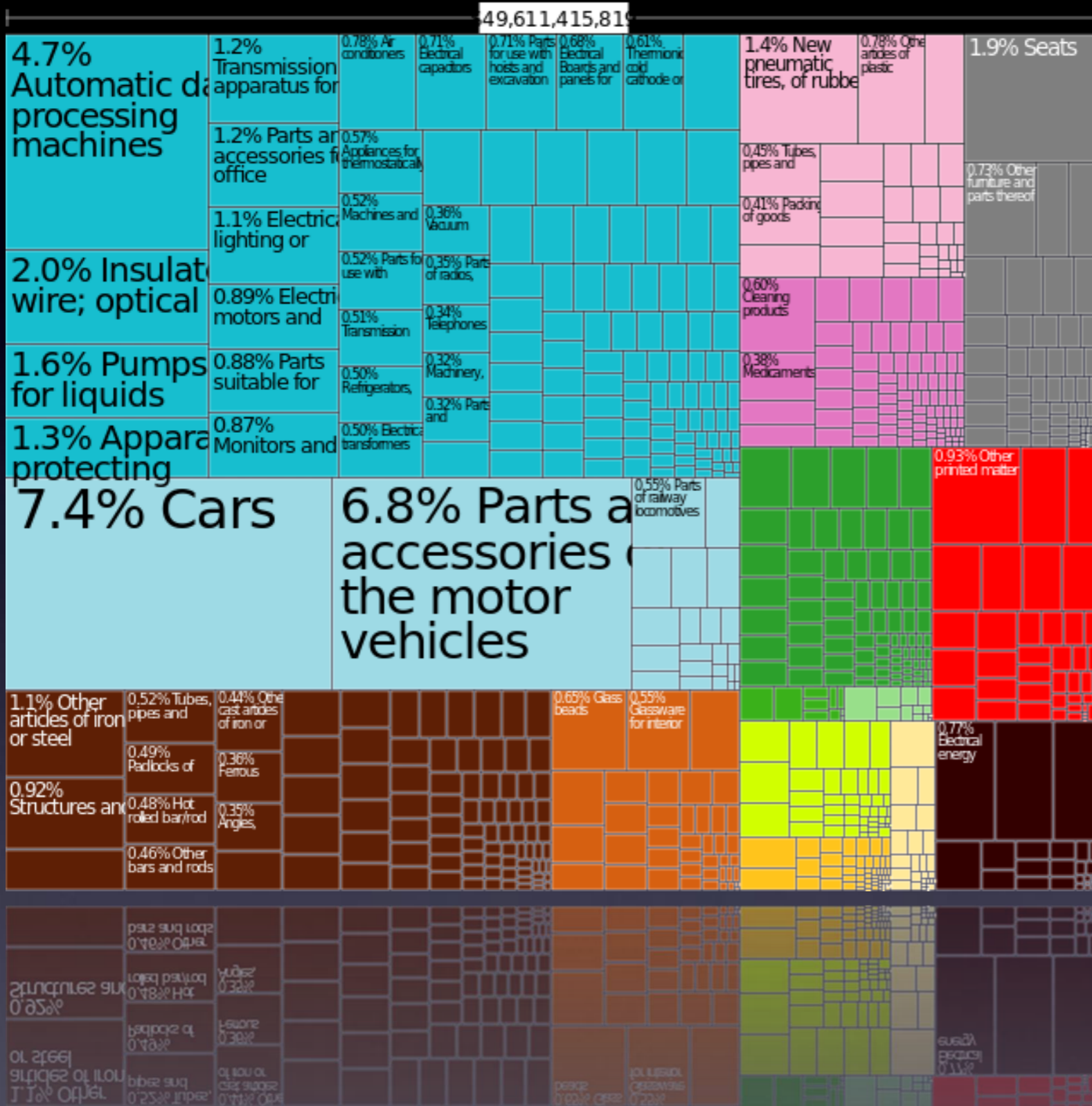
Експорт –
28,840
млрд. \$

Ріст експорту
+ 14,2 %

2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999
1998
1997

Чеська Республіка

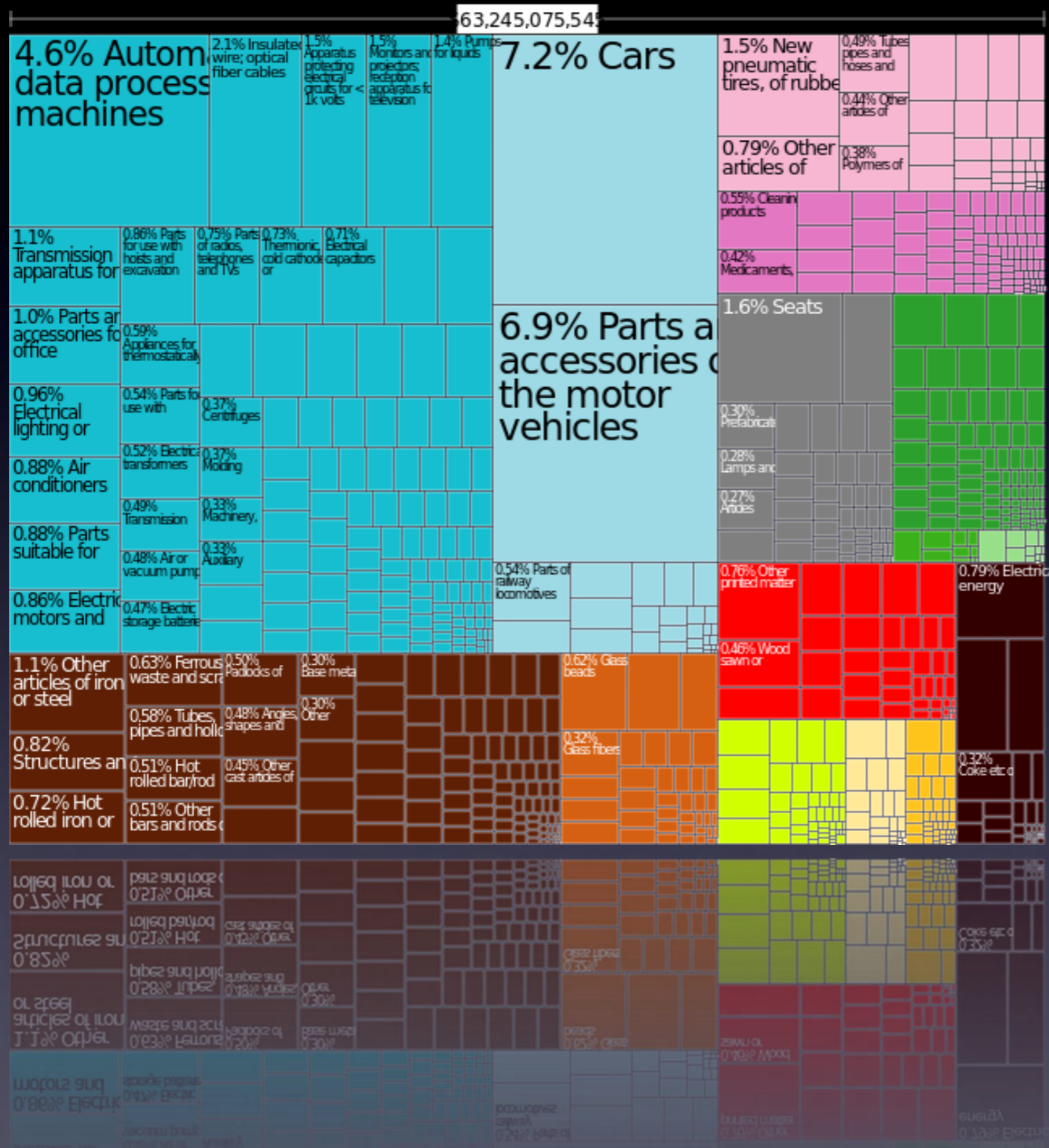
Експорт –
49,611
млрд. \$

Ріст експорту + 27,7 %

2008
2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999
1998

Чеська Республіка

Експорт –
63,245
млрд. \$

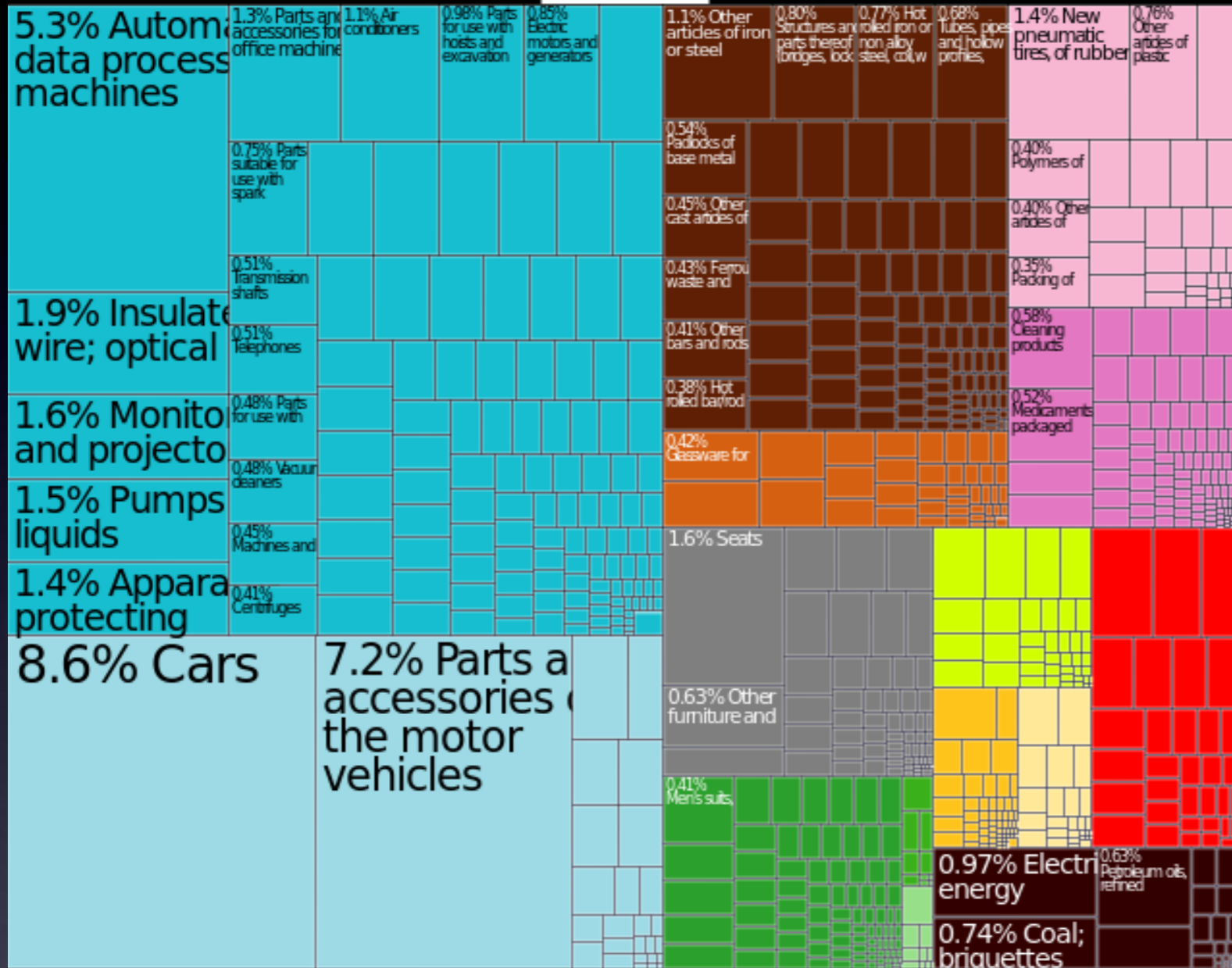
Ріст експорту + 27,5 %

2009
2008
2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999

Чеська Республіка

74,731,623,19

Експорт –
74,731
млрд. \$

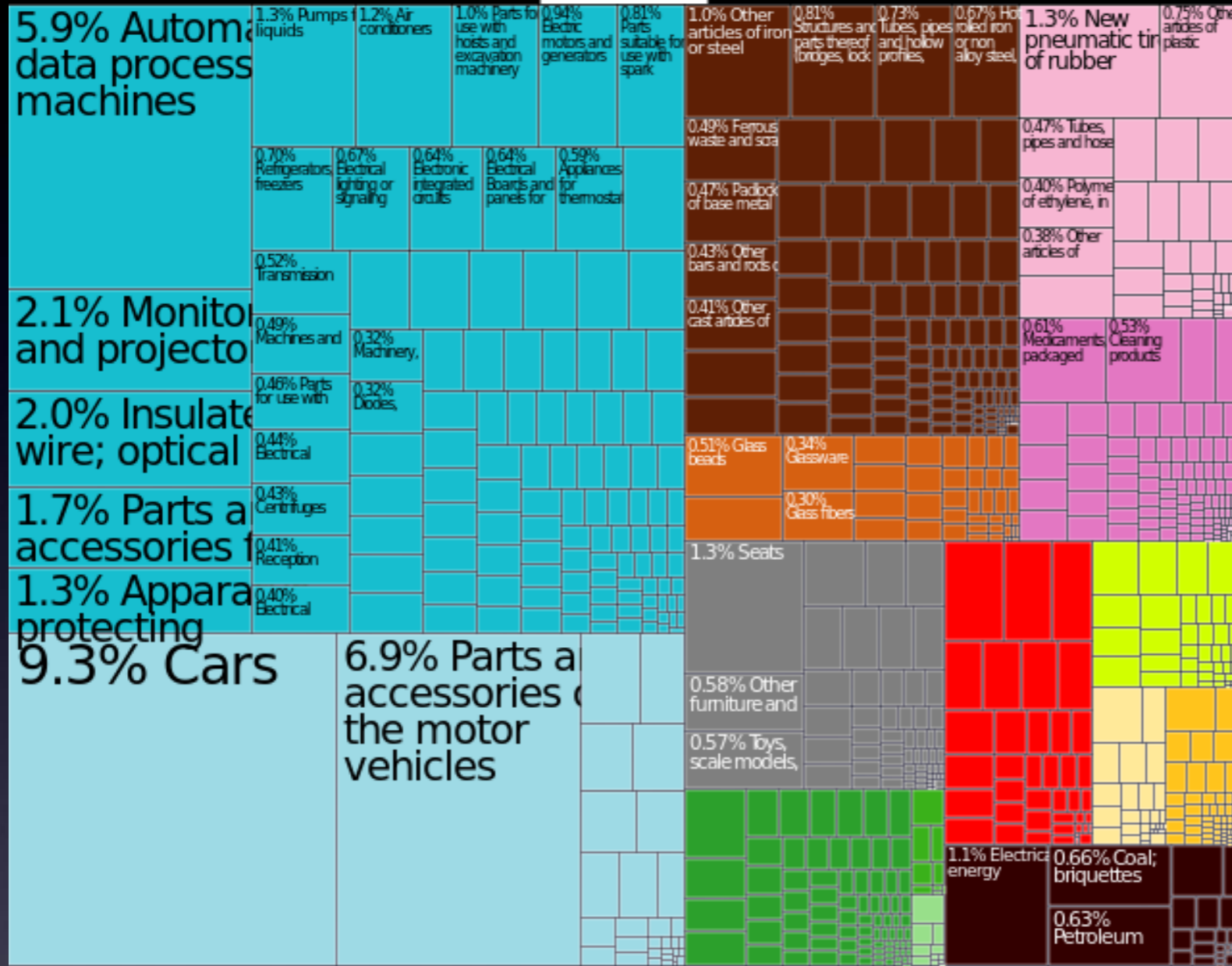
Ріст експорту
+ 18,1 %

- 2010
- 2009
- 2008
- 2007
- 2006
- 2005**
- 2004
- 2003
- 2002
- 2001
- 2000

Чеська Республіка

90,279,077,54

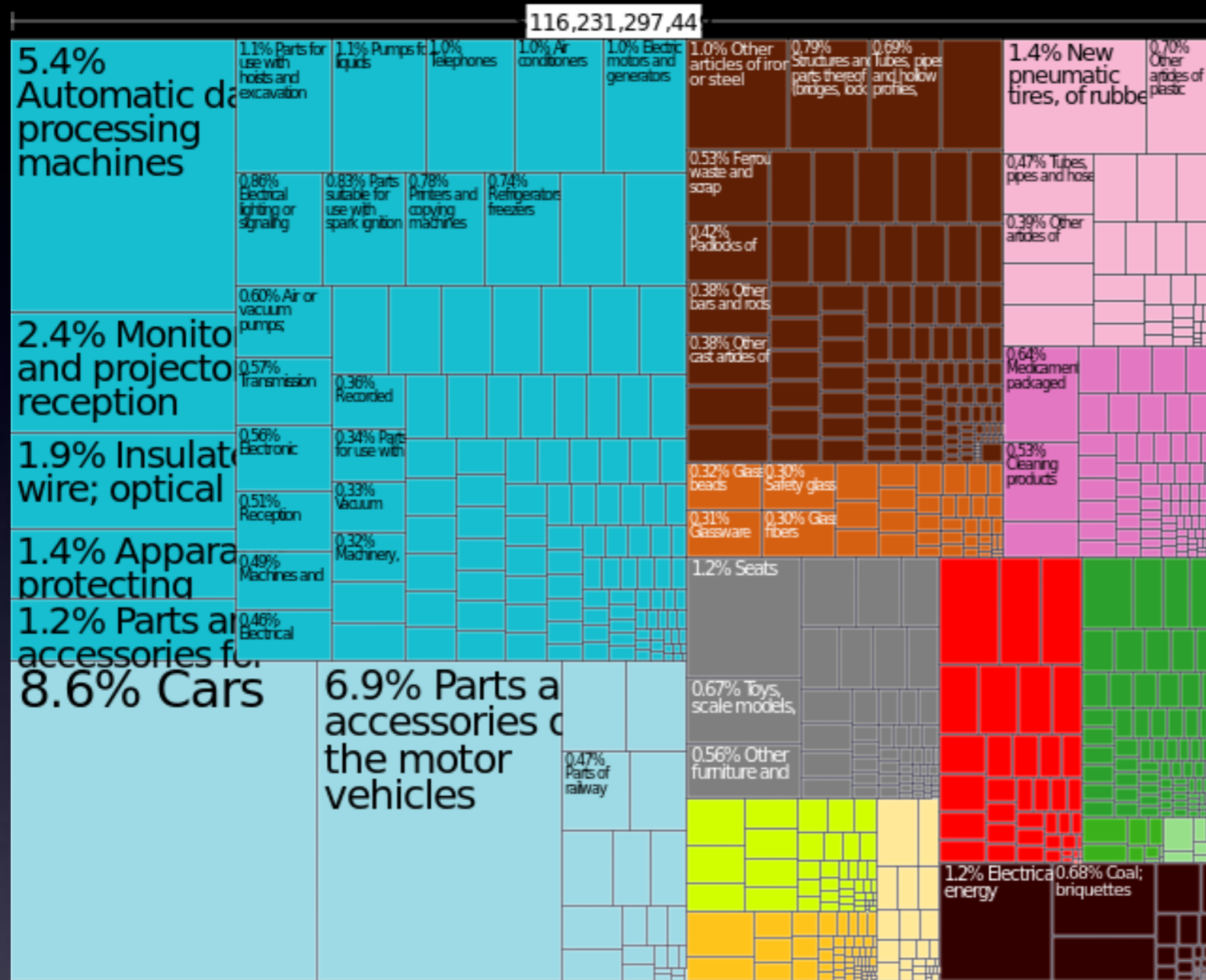

Експорт –
90,279
млрд. \$

Ріст експорту
+ 20,8 %

Чеська Республіка

Експорт –
116,231
млрд. \$

Ріст експорту
+ 28,7 %

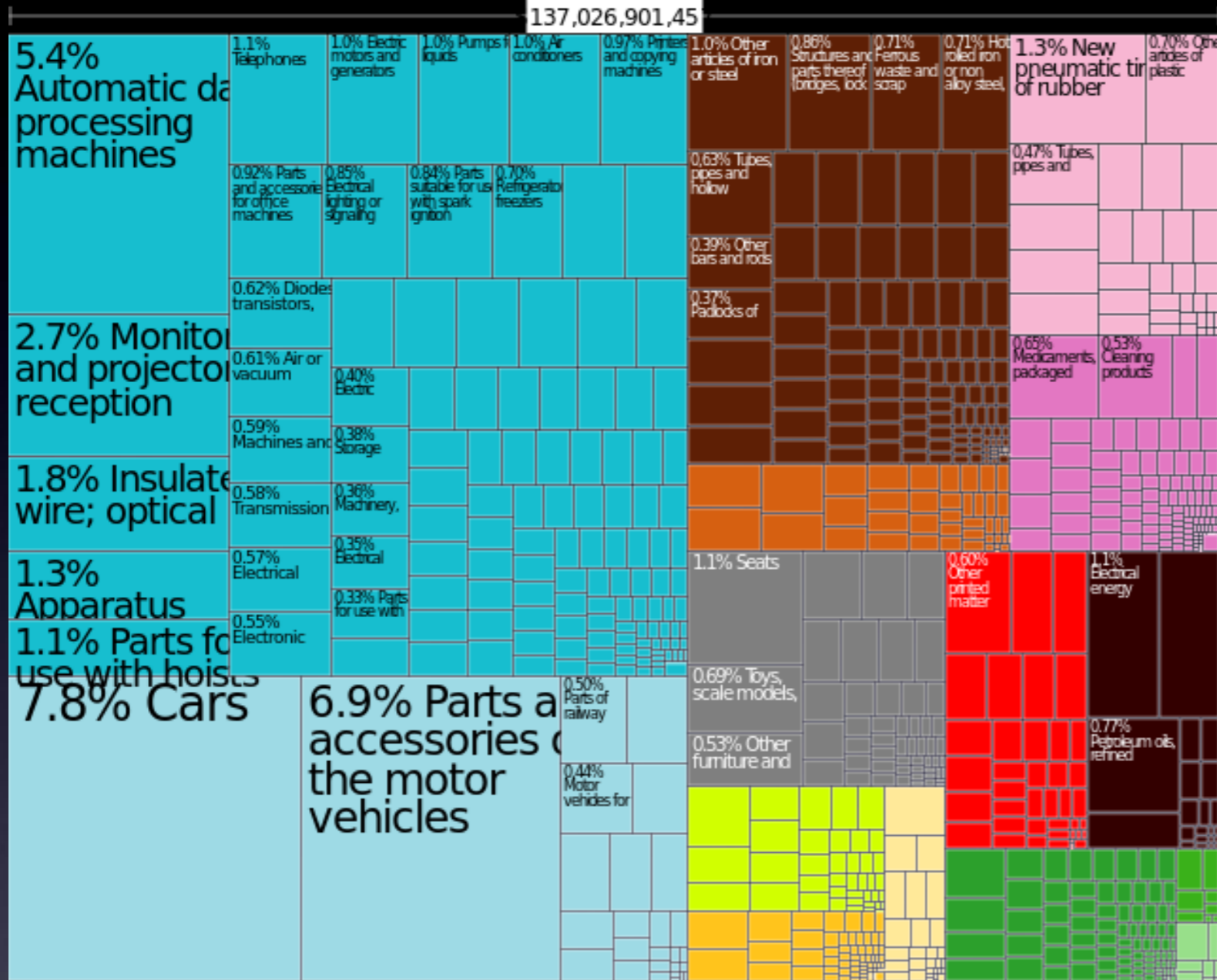
2012
2011
2010
2009
2008
2007
2006
2005
2004
2003
2002

Чеська Республіка

137,026,901,45

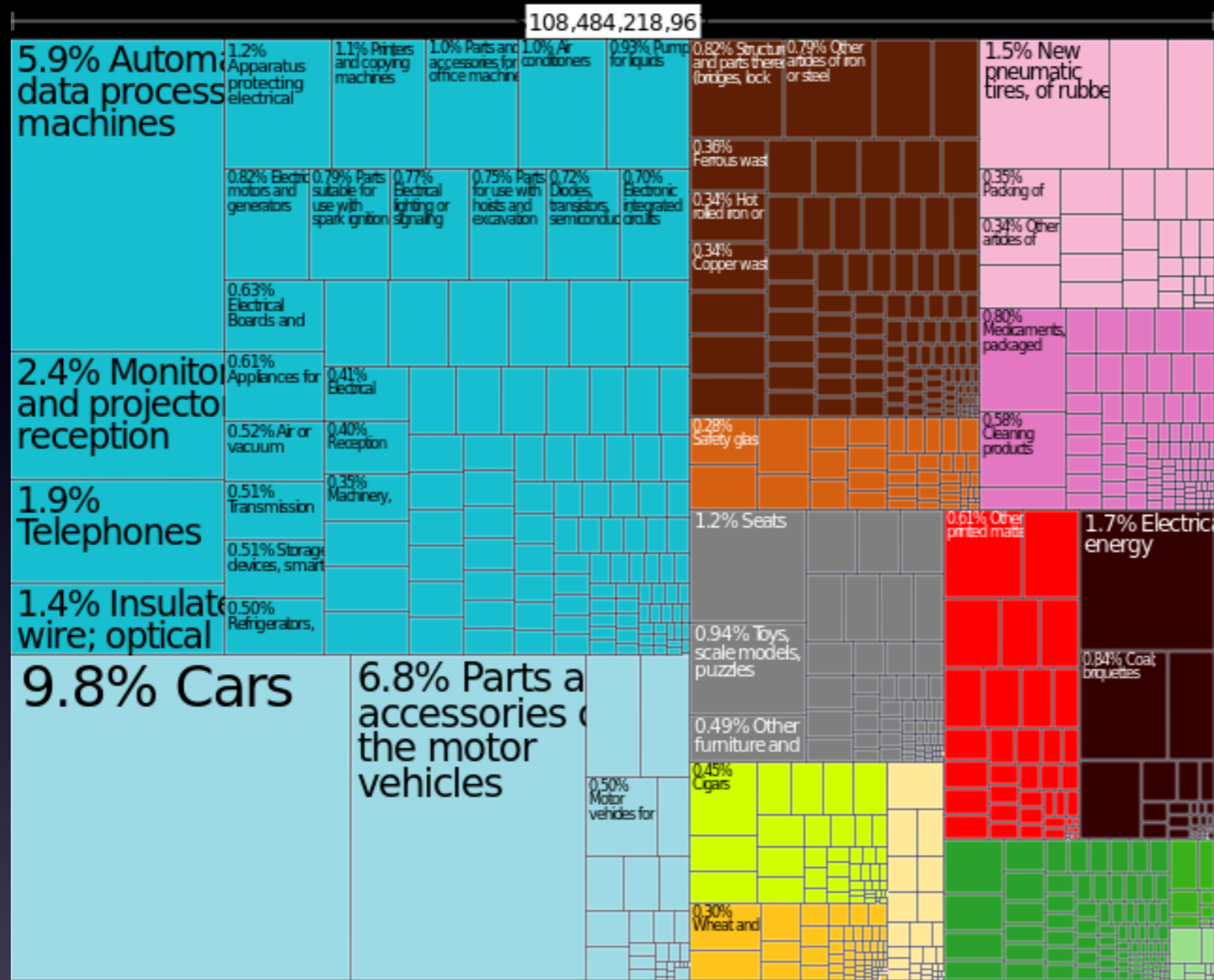
Експорт –
137,026
млрд. \$

Ріст експорту
+ 17,9 %

- 2013
- 2012
- 2011
- 2010
- 2009
- 2008**
- 2007
- 2006
- 2005
- 2004
- 2003

Чеська Республіка

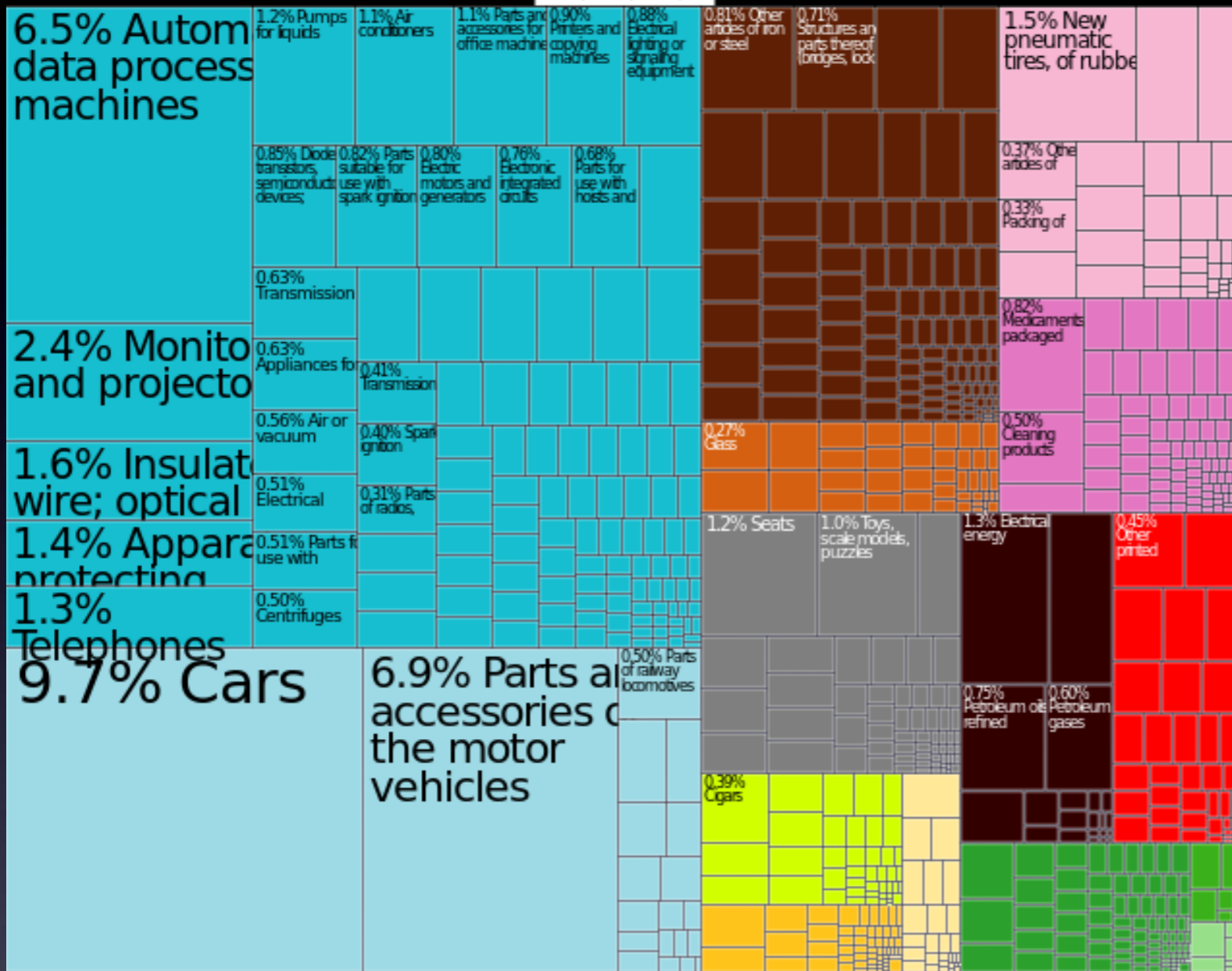
Експорт –
108,484
млрд. \$

Ріст експорту – 6,6 %

Чеська Республіка

125,608,536,13

Експорт –
125,608
млрд. \$

Ріст експорту
+ 6,6 %

- 2015
- 2014
- 2013
- 2012
- 2011
- 2010**
- 2009
- 2008
- 2007
- 2006
- 2005

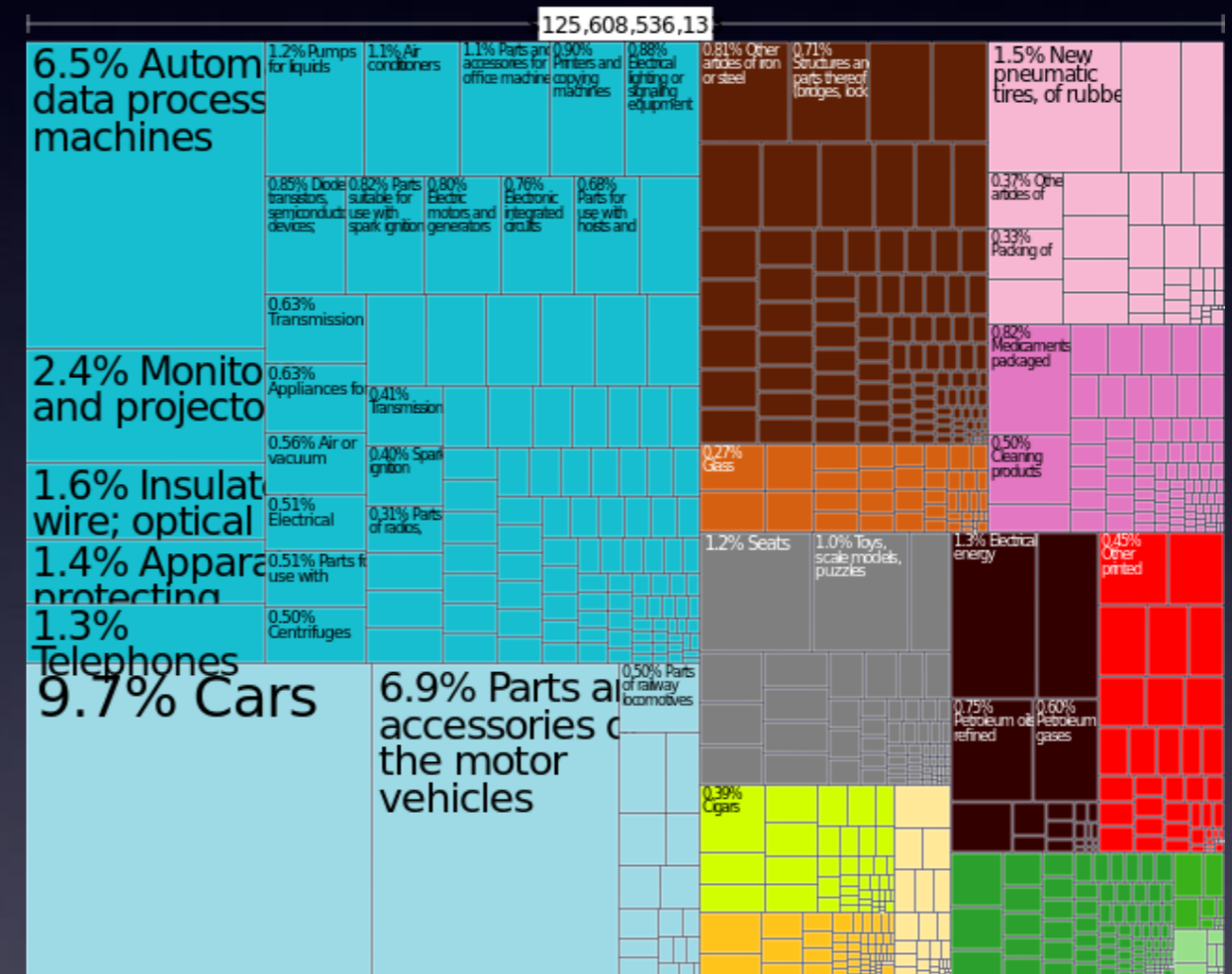
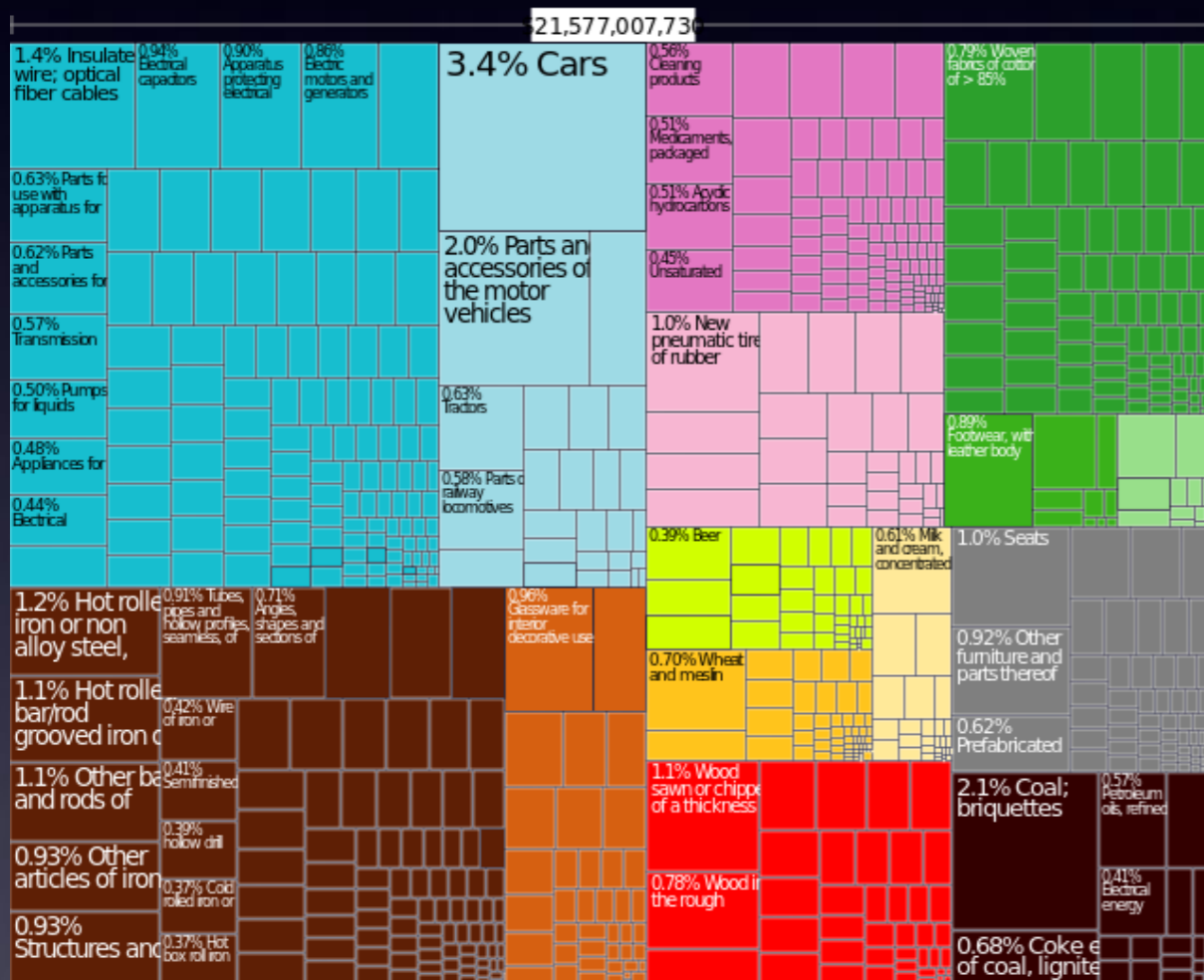

Чеська Республіка

Індекс комплексності економіки:
1995 р. = 1,43   2010 р. = 1,63

Експорт (млрд. \$):
1995 р. = 21,5   2010 р. = 125,6

Середньорічний приріст експорту (млрд \$) + 6,6

1995

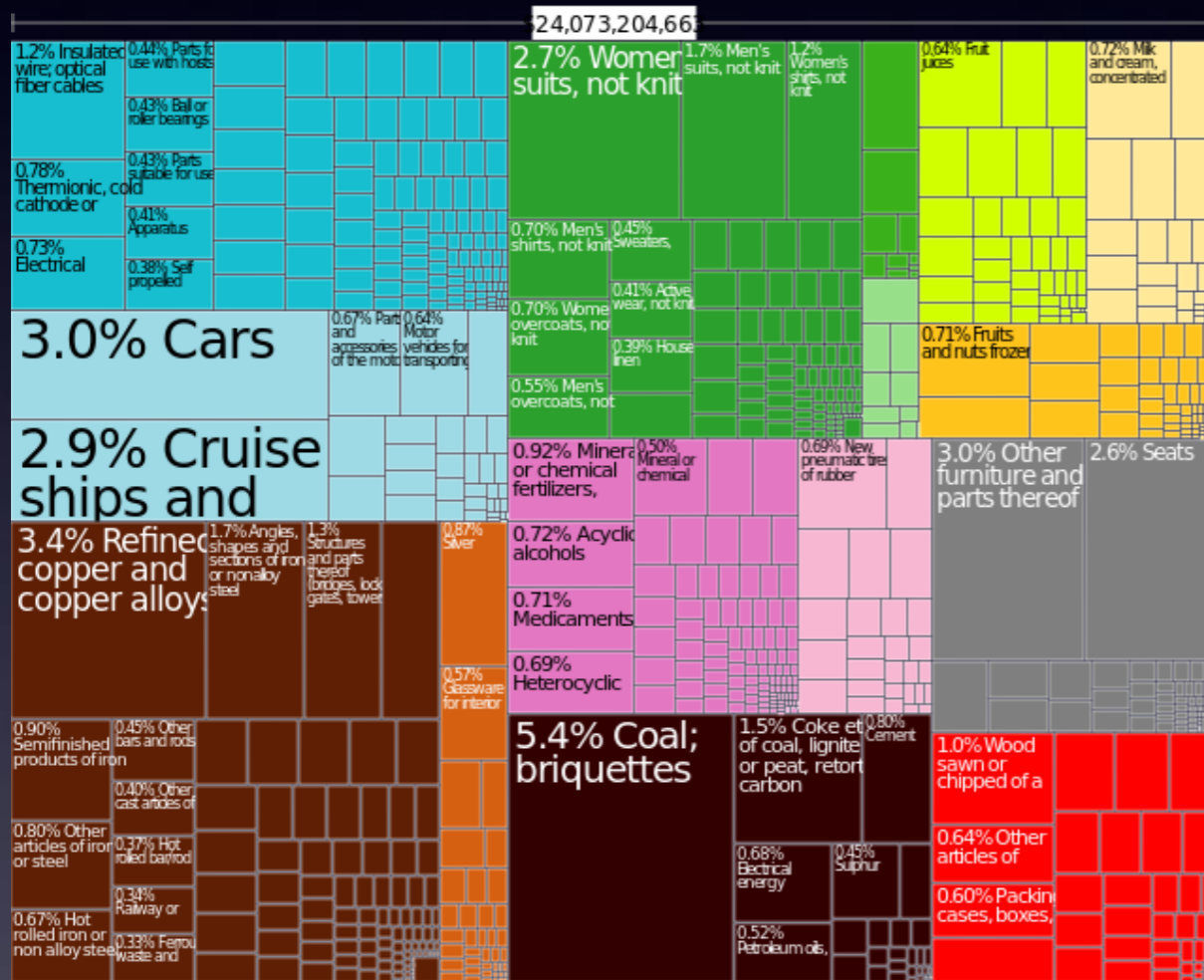
2010

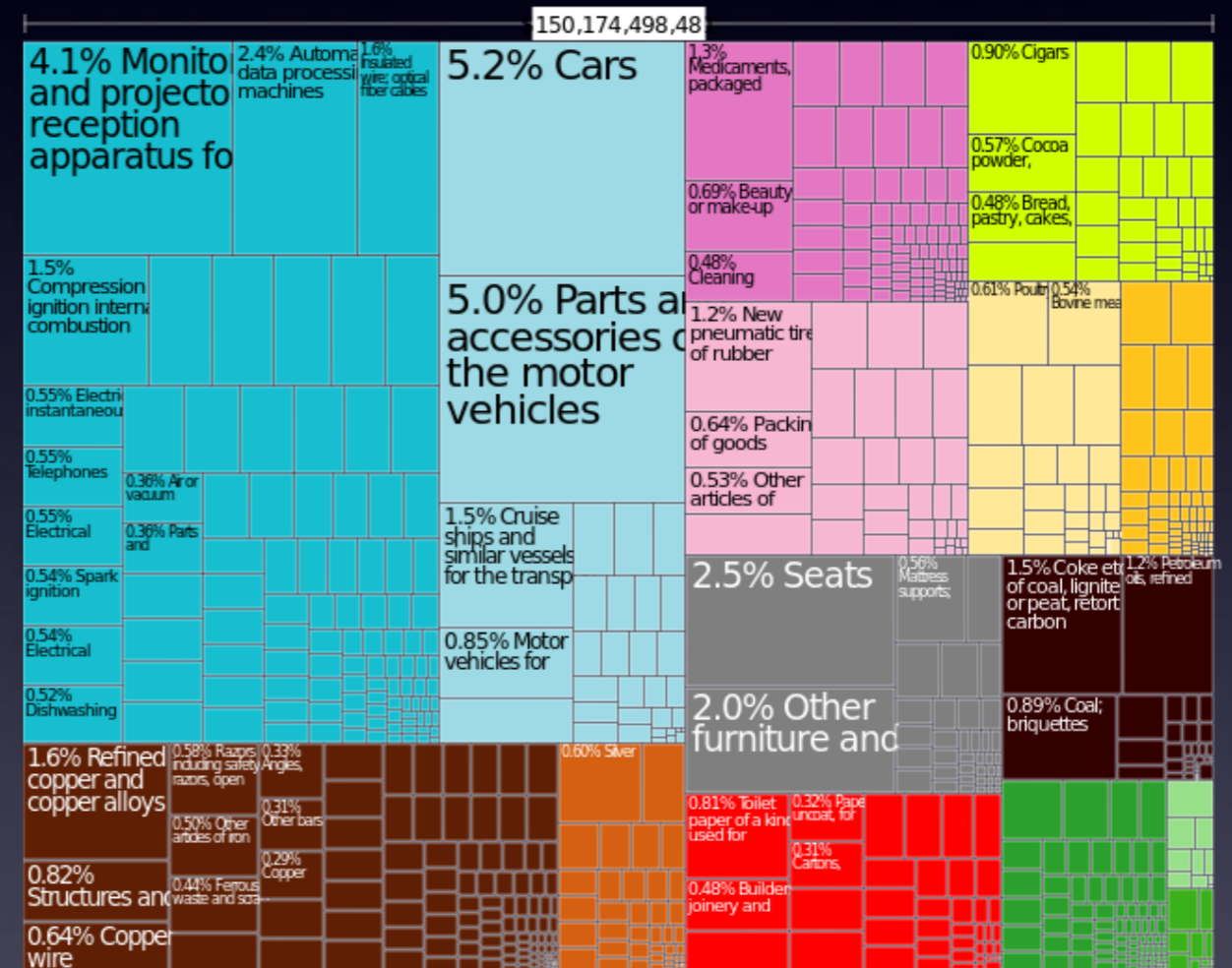
ПОЛЬЩА

Індекс комплексності економіки:
1995 р. = 0,80   2010 р. = 1,02

Експорт (млрд. \$):
1995 р. = 24,0   2010 р. = 150,1

1995

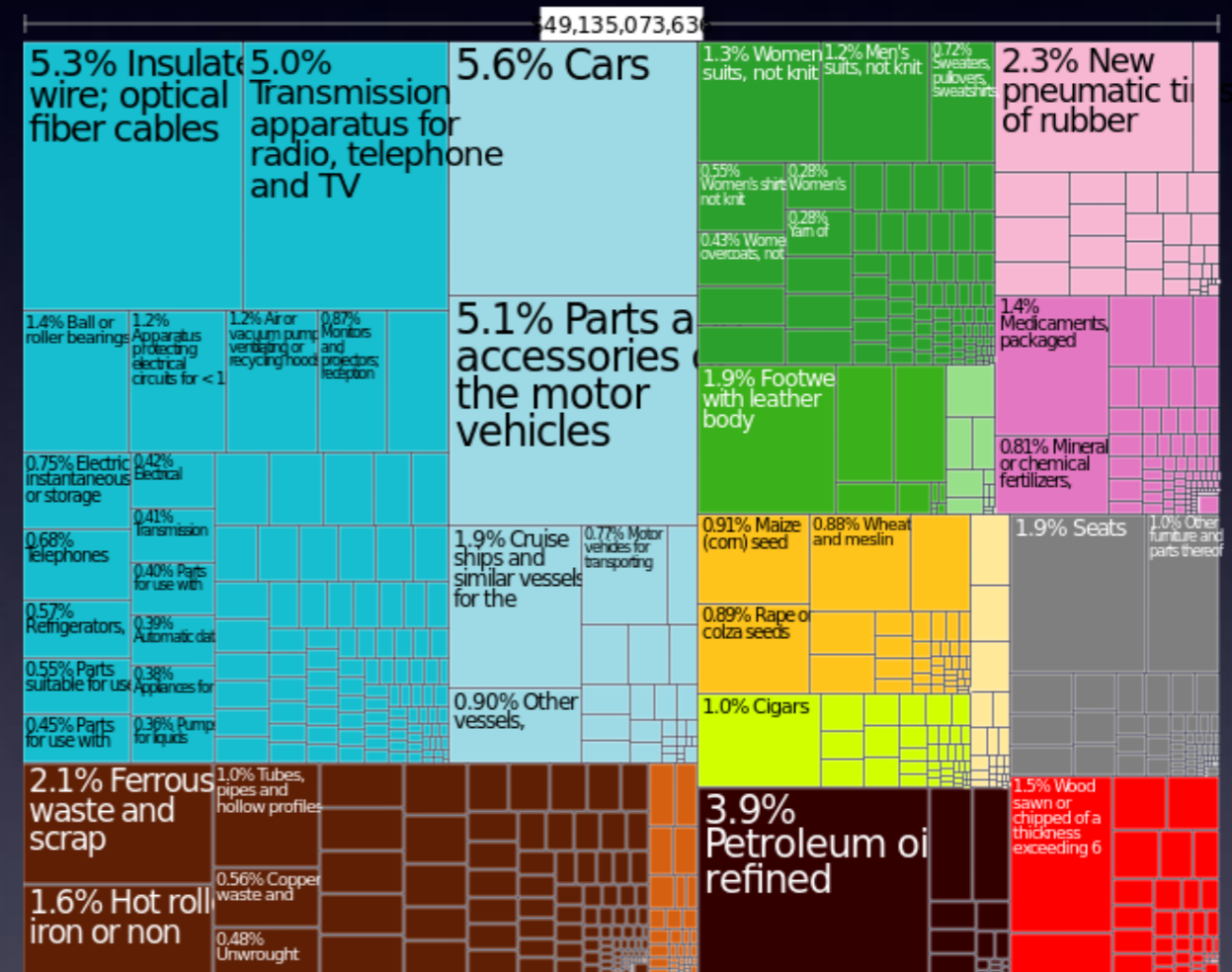
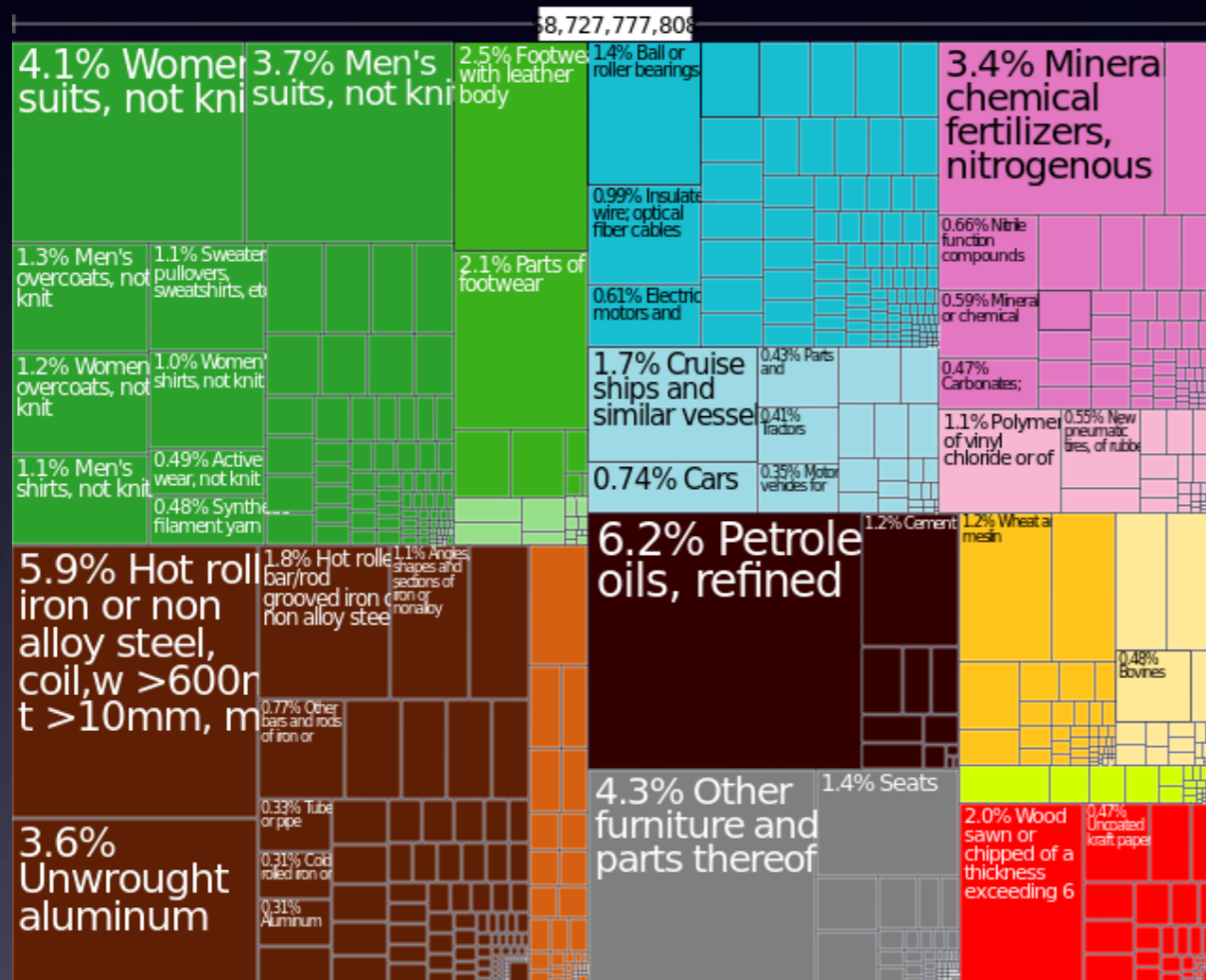
2010

Румунія

Індекс комплексності економіки:
1995 р. = 0,67   2010 р. = 1,63

Експорт (млрд. \$):
1990 р. = 8,7   2010 р. = 49,1

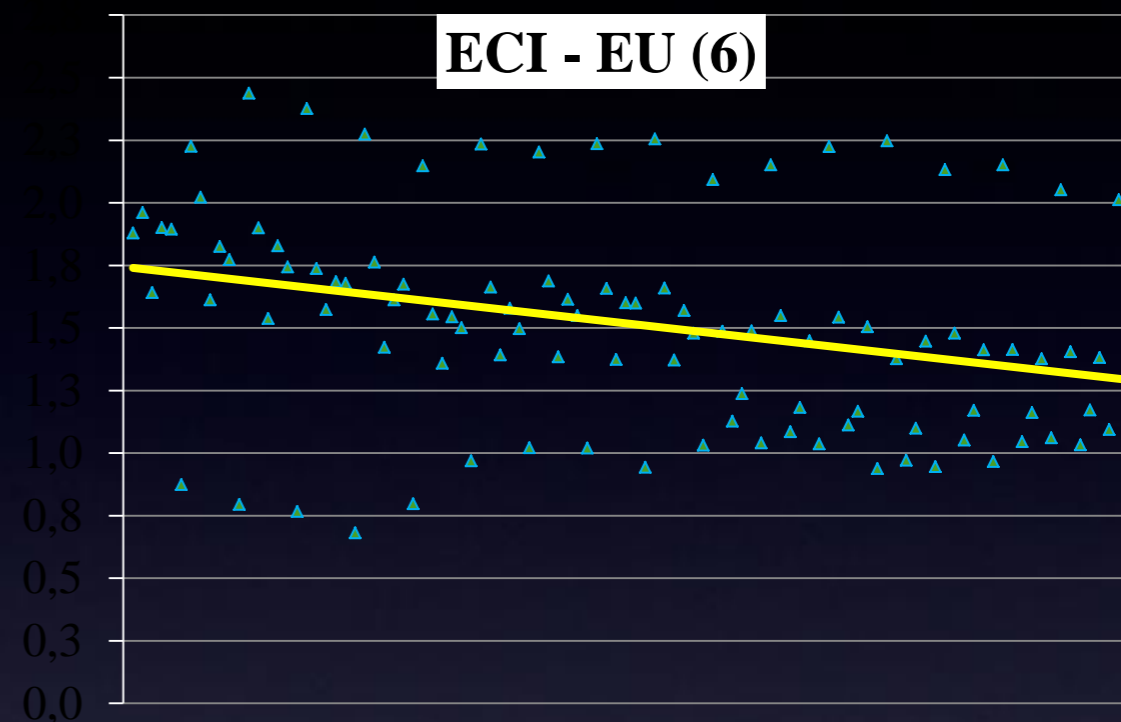
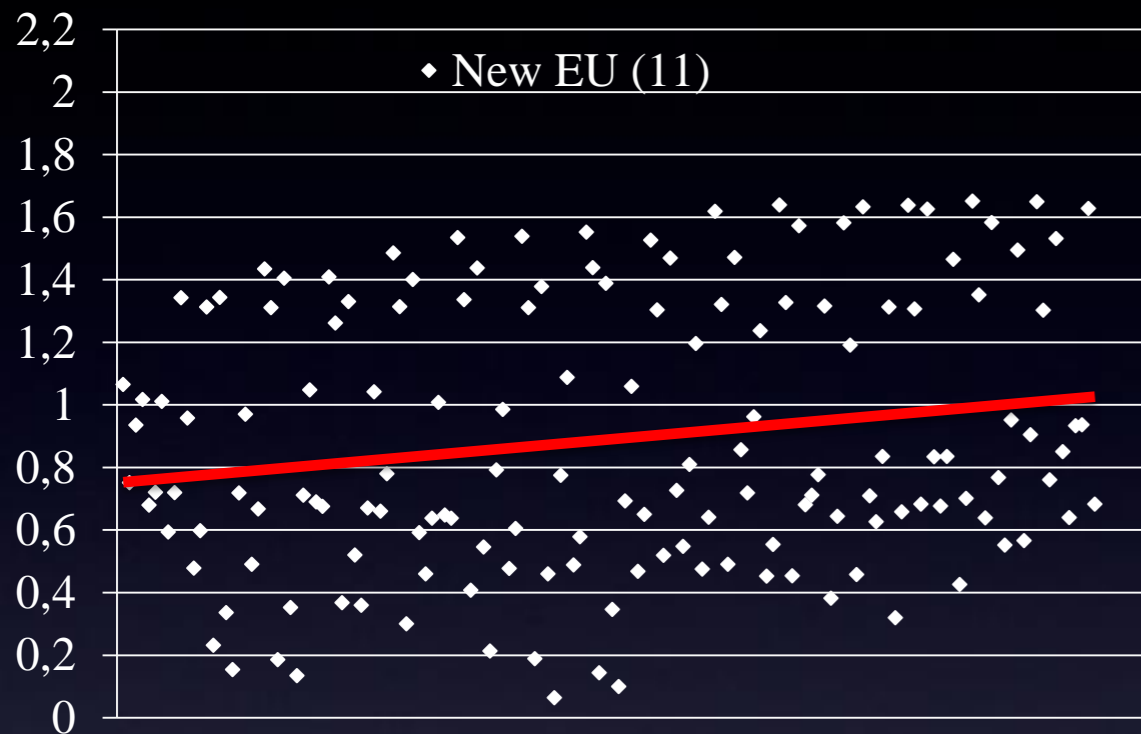

1995

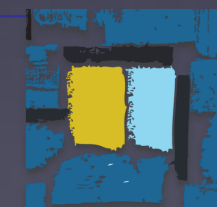
2010

ECI, 1991 - 2008

	Середнє значення ECI (EU+New EU)	Середнє значення ECI (EU)	Середнє значення ECI (New EU)	Середнє значення відхилення (EU – New EU)
1995	1.07	1.75	0.77	0.98
2007	1.17	1.41	1.06	0.35
Різниця ECI	0.10	-0.34	0.29	-0.63
Різниця ECI, %	9.3	-19.4	37.6	-64.3

ВИСНОВКИ

- Україна має суттєві порівняльні переваги за сировинними товарами, держави ЄС мають переваги у високотехнологічних товарах. Оскільки структура експорту між партнерами різна, можна очікувати великі потенційні вигоди від міжгалузевої торгівлі
- Зниження тарифних бар'єрів у торгівлі не матиме великого впливу на економіку. У короткостроковій перспективі ВВП незначно зросте (0,09 в.п.), а у середньостроковій знизиться на 0,34 в.п., якщо не буде зроблено належних змін у законодавстві та збільшення інвестицій
- У разі успішної адаптації до стандартів і вимог ЄС - зростання ВВП у короткостроковому періоді на 0,77 в.п. і на 1,09 в.п. у середньостроковому
- За рахунок підписання Угоди про асоціацію з ЄС відбудеться приплив іноземного капіталу, що дасть змогу збільшити ВВП на 2,65 в.п у короткостроковому періоді та на 3,29 в.п. у середньостроковому

ВИСНОВКИ

- Державний бюджет зазнає певних втрат (від 0,05 в.п. до 1,53 в.п.) без урахування інвестицій. Ці втрати можуть бути нівельовані загальним зростанням економіки (зростання на 2,10 в.п. у короткостроковому та на 2,39 в.п. у середньостроковому періоді)
- У періоді 2–4 роки можуть спостерігатися певні складнощі, пов'язані з необхідністю адаптації підприємствами до нових умов у торгівлі. У довгостроковому періоді (5–10 років) - позитивні зміни структури експорту товарів з України, збільшення частки високотехнологічних товарів (ЕСІ – плюс 0,25 пункти) та суттєве (більше ніж в 2 рази) збільшення експорту
- Щоб скористатися всіма перевагами від Угоди про асоціацію український бізнес має займати активну позицію та ретельно аналізувати, як кожне положення цієї Угоди вплине на їхню діяльність.

Рекомендації

- Зробити більш деталізований аналіз позитивних і негативних впливів ЗВТ на окремі галузі.
- Максимально поширити інформацію про впливи передусім серед самих підприємців, провести обговорення з усіма зацікавленими сторонами.
- Розробити програми розвитку галузей, важливих для вітчизняної економіки за випуском продукції та зайнятістю, включаючи можливості, які надає Угода про асоціацію з ЄС.
- У подальших переговорах з ЄС враховувати у планах імплементації Угоди особливості української економіки.
- Максимально використовувати експертну та іншу допомогу ЄС у розробленні законодавства та створенні умов для підсилення позитивних і пом'якшення негативних наслідків створення ЗВТ+.
- Активізувати переговори з іншими стратегічними торговельними партнерами щодо забезпечення взаємного доступу на ринки та провести детальний попередній аналіз наслідків наступних угод.

Дякуємо за увагу!

icps.com.ua

